

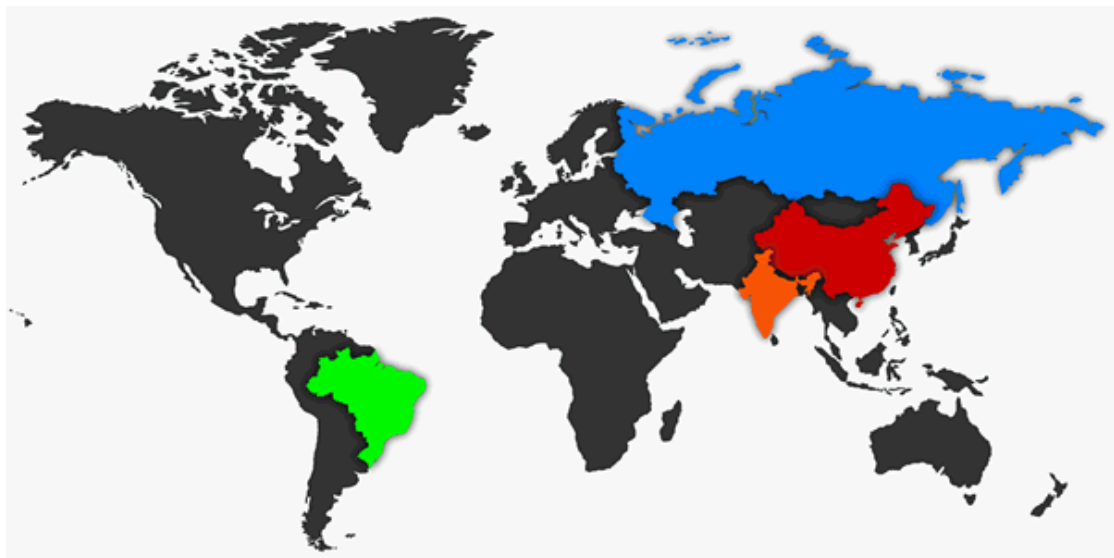
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πάτρας
Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων

Πτυχιακή Εργασία:

«Ο Ρόλος των μεγάλων αναπτυσσόμενων οικονομιών
στην Παγκόσμια Οικονομία»

της

Μπακοβασίλη Άννας Μαρίας

Υπεύθυνος Καθηγητής: κ. Αναστασίου Αθανάσιος

Πάτρα, 2014

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	4
1.1 Εννοιολογική προσέγγιση.....	4
1.2 Παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα.....	5
1.3 Τάσεις και Προοπτικές.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ.....	12
2.1 Γενικά.....	12
2.2 ΗΠΑ.....	13
2.3 Ευρωπαϊκή Οικονομία.....	14
2.4 Ιαπωνία.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ.....	18
3.1 Γενικά.....	18
3.2 Θετικοί Παράγοντες Αναπτυσσόμενων Οικονομιών.....	19
3.3 Διεθνές Εμπόριο και Ανάπτυξη.....	20
3.4 Εισροή Κεφαλαίου.....	21
3.5 Ασία.....	23
3.6 Λατινική Αμερική.....	24
3.7 Αφρική.....	25
3.8 Χώρες σε Μετάβαση.....	27
3.8.1 Ρωσία.....	27
3.8.2 Ουκρανία.....	30
3.9 Βαλτικές Χώρες.....	30
3.10 Μέση Ανατολή.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΩΝ	34
4.1 Δημογραφικό Πλεονέκτημα.....	36
4.2 Μακροοικονομικά Στοιχεία.....	42
4.3. Μελλοντικές Εκτιμήσεις των αναπτυσσόμενων χωρών μέχρι το 2050.....	44

Συμπεράσματα.....	51
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	53

Εισαγωγή

Η εργασία αυτή πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας με αντικείμενο μελέτης τις αναδύομενες αγορές και ιδιαίτερα το ρόλο που παίζουν στην ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης της εν λόγω εργασίας μελετήθηκαν τα χαρακτηριστικά της παγκόσμιας οικονομίας, καθώς και οι παράγοντες που προσδιορίζουν την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας. Επίσης, έγινε μια προσπάθεια προσέγγισης των αναπτυσσόμενων χωρών και της πορείας τους προς την ανάπτυξη. Πιο συγκεκριμένα, η συγκεκριμένη εργασία εστιάζει στις αναπτυσσόμενες οικονομίες της Κεντροανατολικής Ευρώπης, της Ασίας, της Λατινικής Αμερικής, Αφρικής, Μέσης Ανατολής και χώρες της Βαλτικής.

Στόχος της εργασίας αυτής είναι η εύρεση των παραγόντων που προσδιορίζουν την πορεία των υπό μελέτη χωρών και αφετέρου τις οικονομικές τους επιδόσεις. Συνεπώς στο επίκεντρο της ανάλυσής βρίσκονται ζητήματα τα οποία αφορούν τη μακροοικονομική σταθεροποίηση, τη διαρθρωτική μεταρρύθμιση, την ανάπτυξη του εμπορίου και την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων.

Η εργασία αποτελείται από τέσσερα μέρη. Το πρώτο μέρος αναφέρεται στην παρουσία των αναπτυσσόμενων αγορών στην παγκόσμια οικονομία. Γίνεται μια σύντομη εννοιολογική προσέγγιση των όρων που θα χρησιμοποιηθούν στην εργασία. Επίσης, παρουσιάζονται στοιχεία και χαρακτηριστικά γνωρίσματα, που διαφοροποιούν τις αναπτυσσόμενες από τις ήδη αναπτυγμένες χώρες, καθώς και ο ρόλος του διεθνούς εμπορίου και των επενδύσεων στην ανάπτυξη των χωρών αυτών. Στο δεύτερο μέρος, προβάλλονται με σαφήνεια οι ανεπτυγμένες αγορές, ενώ στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται και αναλύονται οι σημαντικότερες αναπτυσσόμενες χώρες. Στο τέταρτο και τελευταίο μέρος δίνονται πληροφορίες για δημογραφικά και χρηματοοικονομικά στοιχεία των αναπτυσσόμενων χωρών. Τέλος γίνεται μια προσπάθεια παρουσίασης του ρόλου των αναπτυσσόμενων οικονομιών στην παγκόσμια οικονομία.

Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες παίζουν σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομία. Είναι σημαντικό το ενδιαφέρον των διεθνών επιχειρήσεων για τον τομέα των εξαγορών και των συγχωνεύσεων στις αναπτυσσόμενες αγορές. Το ενδιαφέρον αυτό αυξάνεται συνεχώς για αυτό και σήμερα πολλές μεγάλες διεθνείς επιχειρήσεις προέρχονται από αυτές τις αγορές, ενώ το 49% του παγκόσμιου ΑΕΠ παράγεται στις αναπτυσσόμενες αγορές. Οι μεγαλύτερες αναπτυσσόμενες οικονομίες του κόσμου, είναι οι χώρες του BRIC που όπως όλα δείχνουν μέχρι το 2039 θα ξεπεράσουν σε μέγεθος τις έξι μεγαλύτερες οικονομίες.

Κεφάλαιο 1 : Παγκόσμια Οικονομία

1.1 Εννοιολογική προσέγγιση

Ένας από τους πρώτους οικονομολόγους του κόσμου ήταν ο Adam Smith, ο οποίος έθεσε τις βάσεις της εθνικής οικονομίας. Υποστήριξε ότι η προσφερόμενη τιμή των προϊόντων μιας χώρας, προκύπτει από τον καταμερισμό εργασίας, τον ανταγωνισμό και το συνδυασμό προσφοράς - ζήτησης. Επίσης, υποστήριξε ότι όταν υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ κρατών, ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών ισχύει η έννοια της διεθνούς οικονομίας. Η άμεση επίδραση στις οικονομίες των κρατών προκύπτει από την ύπαρξη διαφορετικών νομισμάτων σε αρκετές χώρες ανά τον κόσμο και από την εμπορευματοποίηση των νομισμάτων αυτών. Για παράδειγμα συγκρίνοντας την εξαγωγική ικανότητα των ΗΠΑ όταν το δολάριο είναι ασθενές έναντι του ευρώ και όταν είναι ισχυρό έναντι του ευρώ, προκύπτει ότι το ασθενές δολάριο κάνει τα εξαγόμενα προϊόντα περισσότερο ελκυστικά ενώ το ισχυρό δολάριο μειώνει τις εξαγωγές και κατά συνέπεια αυξάνει τις εισαγωγές. (www.wikipedia.gr).

Το εθνικό προϊόν μιας χώρας καθορίζει την κατάταξη μιας χώρας από πλευράς οικονομικής ανάπτυξης και χρησιμοποιείται ως δείκτης οικονομικής ευημερίας. Το ΑΕΠ μετρείται σύμφωνα με τον πληθυσμό της χώρας που αναφέρεται, και πιο συγκεκριμένα το κατά κεφαλήν εισόδημα μιας χώρας χρησιμοποιείται ως δείκτης οικονομικής ανάπτυξης. Τα υψηλά εισοδήματα συνδέονται με την παραγωγικότητα της οικονομίας μιας χώρας και αφορούν βιομηχανικά αναπτυγμένες οικονομίες. Σύμφωνα με τα παραπάνω, η παγκόσμια οικονομία διακρίνεται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες. (Μπαμπανάσης, 2004).

- **Οικονομίες χαμηλού εισοδήματος**, όπως η Κίνα, η Ινδία και αρκετές χώρες της Νότιας Αφρικής.
- **Οικονομίες χαμηλού έως μεσαίου εισοδήματος**, όπως οι μικρές χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, η Αργεντινή, η Χιλή και οι υπόλοιπες χώρες της Αφρικής.
- **Οικονομίες μεσαίου ως υψηλού εισοδήματος**, όπως οι μεγάλες χώρες της Λατινικής Αμερικής, η Κορέα και οι φτωχότερες χώρες της Ευρώπης.
- **Οικονομίες υψηλού εισοδήματος** που αφορούν στις χώρες με πλούσιες βιομηχανικές οικονομίες.

Οι πρώτες τρεις κατηγορίες περιλαμβάνουν χώρες που βρίσκονται στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης και ονομάζονται αναπτυσσόμενες χώρες. Αυτές οι χώρες βρίσκονται σε ένα μεταβατικό στάδιο οικονομικής εξέλιξης και αποτελούν το αντικείμενο της μελέτης μας. Αναπτυσσόμενες είναι οι οικονομίες των χωρών που δεν έχουν ωριμάσει ακόμα και που εισέρχονται τώρα στην εποχή της μαζικής κατανάλωσης και του εκσυγχρονισμού. Πρόκειται για χώρες με προσδοκίες, αλλά με ρηχές χρηματαγορές και αργή ανάπτυξη. Η πολιτική αστάθεια και οι άσχημες οικονομικές πολιτικές που ακολουθήθηκαν συνέβαλαν στην μείωση των ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, οι σημαντικότερες αναπτυσσόμενες αγορές είναι η Κίνα, η Ινδία, η Ινδονησία, η Βραζιλία και η Ρωσία, οι οποίες θα αναλυθούν στη συνέχεια.

Αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης των τελευταίων ετών είναι η διεύρυνση της οικονομίας. Τόσο οι παγκόσμιες όσο και οι τοπικές αγορές επηρεάζουν τα χρηματιστήρια, τις εισαγωγές και τις εξαγωγές κάποιων χωρών, καθώς και τις αλληλεπιδράσεις των νομισμάτων. Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, η δημιουργία πολυεθνικών εταιρειών είναι εύκολη και δραστηριοποιείται σε πολλά κράτη ταυτόχρονα. Αρκετοί πιστεύουν ότι οι αγορές σήμερα αλληλοεξαρτώνται. Συνεπώς, η κατάρρευση μιας ισχυρής οικονομίας μπορεί να συμπαρασύρει και τις λοιπές οικονομίες που εξαρτώνται από αυτήν. Αυτό πιθανότητα να οδηγήσει στην κατάρρευση της παγκόσμιας οικονομίας λόγω των αλυσιδωτών αντιδράσεων που θα προκληθούν.

Η ανάπτυξη της παγκόσμια οικονομίας βασίζεται τον τελευταίο καιρό στις ανεπτυγμένες οικονομίες και όχι στις αναπτυσσόμενες οικονομίες όπως ίσχυε παλαιότερα, πριν από το ξέσπασμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Πιο συγκεκριμένα, το 2007, παρουσιάστηκε έντονη συνεισφορά των αναπτυγμένων χωρών στην παγκόσμια παραγωγή. Αντιθέτως, οι αναπτυσσόμενες αγορές παρουσιάζουν μείωση στην ανάπτυξη της βιομηχανίας τους και στην εξαγωγική τους δραστηριότητα. Αυτό όμως δεν επηρεάζει τον παγκόσμιο ρυθμό ανάπτυξης, ο οποίος παρουσιάζει ανοδική πορεία στις μέρες μας. Συγκεκριμένα, βάση διεθνών προβλέψεων, εκτιμάται ότι κατά το τρέχον έτος, θα ανέλθει στο 2,9% φέτος έναντι προηγούμενων χαμηλότερων προβλέψεων. Οι προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου δίνουν 3,6% αύξηση το 2014 έναντι προηγούμενης πρόβλεψης για 3,8%. (www.indeepanalysis.gr).

1.2 Παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα

Αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες οικονομίες συνεισφέρουν σημαντικά στην ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. Ακολουθεί διάγραμμα με τα ποσοστά συνεισφοράς αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων οικονομιών από το 2000 και μετά, όπως προκύπτει από την ετήσια έκθεση της Bridgewater Associates LP¹ για το 2013. Όπως διαφαίνεται από το διάγραμμα, κατά το έτος 2013, οι αναπτυσσόμενες οικονομίες συνεισφέρουν λιγότερο στην ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας συγκριτικά με τις αναπτυγμένες οικονομίες. Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες βοηθούσαν στην παγκόσμια οικονομία και προτιμούνταν από τους επενδυτές, από το 2007 έως σήμερα, όπου και άλλαξε το σκηνικό. Αξίζει να αναφερθεί η απότομη μείωση της συνεισφοράς των αναπτυγμένων οικονομιών κατά το έτος 2009 και η απότομη επαναφορά τους το επόμενο έτος.

Η Αφρική εξελίσσεται γρήγορα στην μεγαλύτερη αναπτυσσόμενη περιοχή του κόσμου, καθώς τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει τεράστια οικονομική άνθηση, με αποτέλεσμα να αποτελεί πόλο έλξης επενδυτών. Χαρακτηριστικό είναι ότι έξι από τις δέκα ταχύτερα αναπτυσσόμενες χώρες είναι αφρικανικές, ενώ πέρυσι η Μαύρη Ήπειρος εμφάνισε

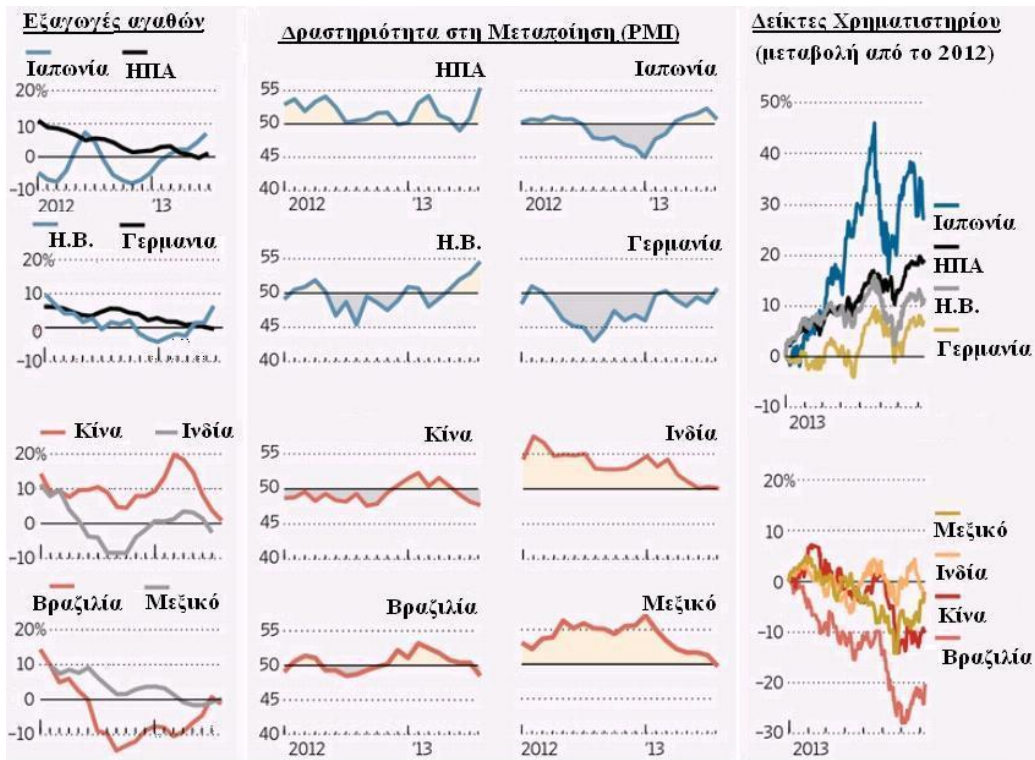
Διάγραμμα 1: Συνεισφορά ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια ανάπτυξη (Πηγή: Bridgewater Associates LP)

ρυθμό ανάπτυξης της τάξεως του 6%, πιο ψηλό ποσοστό και από αυτό της Ασίας. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην περιοχή έχουν αυξηθεί ιδιαίτερα από το 2005 και μετά, σε ποσοστό ανώτερο του 50%, κάτι που επηρεάζει θετικά το συνολικό ΑΕΠ της Αφρικής (ΕΚΤ, 2013).

Η Λατινική Αμερική αναπτύσσεται με πιο αργό ρυθμό 3%. Σημαντικός παράγοντας για τη βελτίωση της κατάστασης στην παγκόσμια οικονομία είναι η περίπτωση της Ιαπωνίας, η οποία αποτελούσε τον πιο αδύναμο κρίκο της ανάπτυξης παγκοσμίως. Η Ιαπωνία, λοιπόν, πέτυχε μια τεράστια θετική αλλαγή μετά από χρόνια στασιμότητας, τη διεύρυνσή της κατά 2,6% σε ετήσια βάση το 2013. Επίσης, επιτεύχθηκε ανάκαμψη της οικονομίας των ΗΠΑ, η οποία παράγει μια σταθερή ανάπτυξη. Τέλος, και η Ευρωπαϊκή οικονομία αναμένεται να σημειώσει ελαφρά ανάπτυξη μετά από χρόνια μακράς ύφεσης (ΕΚΤ, 2013). Η αλλαγή αυτή θα αναπροσαρμόσει τις παγκόσμιες ροές κεφαλαίου και θα επιβεβαιώσει τις εκτιμήσεις ότι πληθώρα επιχειρήσεων δημιουργήθηκαν λόγω της ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων χωρών, επηρεάζοντας την παγκόσμια δραστηριότητα. (Krugman & Obstfeld, 1995).

Στο διάγραμμα που ακολουθεί διαφαίνονται οι σημαντικότερες δραστηριότητες των ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων οικονομιών, οι οποίες συμβάλουν θετικά στην ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. Η παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη παραμένει συγκρατημένη και ανομοιογενής μεταξύ των περιοχών. Οι συνθήκες στις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές βελτιώνονται αλλά η ανάκαμψη και οι παγκόσμιες προοπτικές παρουσιάζουν αβεβαιότητα. Ανομοιογένεια εμφανίζεται σε όλες τις χώρες και σε όλες τις δραστηριότητες που ακολουθούν. Στις ανεπτυγμένες οικονομίες, ο δείκτης χρηματιστηρίου παρουσιάζει ανοδική πορεία συγκριτικά με το 2012. Πιο συγκεκριμένα η Ιαπωνία εμφανίζει την μεγαλύτερη μεταβολή του δείκτη αυτού. Η δραστηριότητα της Ιαπωνίας στην μεταποίηση μειώθηκε το 2013. Στις αναπτυσσόμενες χώρες παρουσιάζεται μείωση του χρηματιστηριακού δείκτη από το προηγούμενο έτος και συγκεκριμένα η Βραζιλία έχει την χαμηλότερη μεταβολή. Οι αναπτυγμένες και οι αναπτυσσόμενες χώρες παρουσιάζουν αύξηση και μείωση από το προηγούμενο έτος στις δραστηριότητες σχετικά με τη μεταποίηση. Ομοίως και στις εξαγωγές αγαθών, οι οποίες παρουσιάζονται αναλυτικά στο ακόλουθο διάγραμμα.

Διάγραμμα 2:

Δραστηριότητα στις εξαγωγές, τη μεταποίηση και στα χρηματιστήρια ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων οικονομιών (Πηγή: Bridgewater Associates LP)

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας² κατά τη διάρκεια συνεδρίασης της το Δεκέμβριο του 2013, η οικονομική δραστηριότητα στις χώρες που βρίσκονται εκτός της ζώνης του ευρώ³, αυξήθηκε σε τριμηνιαία βάση, κατά 0,8% το πρώτο τρίμηνο του 2013. Η ανάπτυξη αυξήθηκε επίσης στις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, λόγω της ισχυρής ιδιωτικής κατανάλωσης. Παράλληλα, το ΑΕΠ κατέγραψε θετική μεταβολή στο Ηνωμένο Βασίλειο, μετά από συρρίκνωσή του το 2012. (ΕΚΤ, 2013). Συνεπώς, η παγκόσμια ανάκαμψη προχωρεί αλλά με αργούς ρυθμούς, λόγω της ανομοιογένειας που επικρατεί στις οικονομικές περιφέρειες. Η περικοπή των δαπανών στην Αμερική μείωσε το ρυθμό ανάπτυξης. Ευτυχώς η ιδιωτική ζήτηση διατηρήθηκε σταθερή στις ΗΠΑ και παρατηρείται βελτίωση στους ισολογισμούς των νοικοκυριών, η οποία οδηγεί στην αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων σε κατοικίες. Στην Ιαπωνία, ο ρυθμός ανάπτυξης κατά το τρίτο τρίμηνο του 2013, έναντι του προηγούμενου τριμήνου, παρουσιάζει μείωση. Στο Ηνωμένο Βασίλειο παρατηρείται άνοδος της δραστηριότητας και αύξηση στο ρυθμό ανάπτυξης, από την αρχή του έτους.

Από την άλλη μεριά, στις αναπτυσσόμενες οικονομίες η δραστηριότητα και ο ρυθμός ανάπτυξης μειώθηκαν. Παρατηρείται μια μικρή ανάκαμψη στην Κίνα. Κάποιες από τις μεγαλύτερες αναπτυσσόμενες οικονομίες επηρεάζονται αρνητικά από την μείωση της εγχώριας ζήτησης, με αποτέλεσμα να μειώνεται και ο ρυθμός ανάπτυξής τους. Επίσης, ορισμένες δυσχέρειες της προσφοράς που επικρατούν, επηρεάζουν αρνητικά τη δραστηριότητα. Οι χώρες που πραγματοποιούσαν εξαγωγές εμπορευμάτων επηρεάστηκαν από την υποτονική παγκόσμια ζήτηση των εμπορευμάτων (ΕΚΤ, 2013).

² Για λόγους συντομίας θα αναφέρεται ως ΕΚΤ στην παρούσα εργασία

³ Ομάδα 20: ανήκουν οι χώρες που βρίσκονται εκτός της ζώνης του ευρώ

Τα τελευταία στοιχεία της ΕΚΤ παρουσιάζουν μια μέτρια ανάκαμψη της παγκόσμιας ανάπτυξης κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2013. Προσωρινές εκτιμήσεις για το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν⁴, υποδηλώνουν ότι η οικονομική δραστηριότητα στις χώρες της Ομάδας 20, αυξήθηκε σε ποσοστό 1,3% σε τριμηνιαία βάση. Η αύξηση αυτή είναι πολύ μεγαλύτερη από το προηγούμενο τρίμηνο, παρόλο που η ανομοιογένεια μεταξύ των χωρών εξακολουθεί να υπάρχει. Μεταξύ των αναπτυσσόμενων οικονομιών, ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης αυξήθηκε με γοργούς ρυθμούς στις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο το τρίτο τρίμηνο του 2013, πιθανόν λόγω της ύπαρξης αποθεμάτων στις χώρες αυτές. Στην Ιαπωνία η δραστηριότητα επιβραδύνθηκε λόγω της μείωσης των εξαγωγών. Σχετικά με τις αναπτυσσόμενες οικονομίες, στην Κίνα παρατηρείται ανάκαμψη στη δραστηριότητα κατά το τρίτο τρίμηνο. Αυτό οφείλεται στην αύξηση των επενδύσεων λόγω της χαμηλής δημοσιονομικής ώθησης και της ταχείας πιστωτικής επέκτασης που έγιναν στη χώρα αυτή. Η αναπτυξιακή δυναμική μετριασθηκε στις μεγάλες αναδυόμενες χώρες, όπως η Βραζιλία και η Ινδία.

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2013 επιτυγχάνεται ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. Η ανάπτυξη αυτή μετριέται με κάποιους δείκτες σε παγκόσμια κλίμακα. Ο παγκόσμιος Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών (PMI) σε όλους τους τομείς διατήρησε τη δυναμική του έως το Νοέμβριο, λόγω της έντονης ανάπτυξης της μεταποίησης και των υπηρεσιών. Ο συγκεκριμένος δείκτης δημιουργήθηκε από τον ΟΟΣΑ⁵ για να προβλέπει τα σημεία καμψής της οικονομικής δραστηριότητας σε σχέση με την τάση. Ο δείκτης αυτός κατέδειξε ενίσχυση της αναπτυξιακής δυναμικής στις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ καθώς και ανομοιογενή αναπτυξιακή δυναμική στον υπόλοιπο κόσμο. Ένας άλλος δείκτης μέτρησης της ανάπτυξης στην παγκόσμια οικονομία είναι ο δείκτης Ifo World Economic Climate Indicator, ο οποίος κατέδειξε μεγάλη αισιοδοξία σχετικά με τις προοπτικές των αναπτυσσόμενων αλλά και των ανεπτυγμένων χωρών για το έτος 2013. Μετά από μια μακροχρόνια περίοδο μηδαμινής αύξησης του παγκόσμιου εμπορίου, οι δείκτες παρέχουν δειλές ενδείξεις μέτριας ανάκαμψης (ΕΚΤ, 2013).

Σύμφωνα με τις αναλύσεις έρευνας του (CPB) Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis⁶ για την παγκόσμια οικονομία, προκύπτει ότι οι παγκόσμιες εισαγωγές αυξήθηκαν σε ποσοστό 1,3% το 2013. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι μακροοικονομικές προβλέψεις των εμπειρογνομόνων της Ευρώπης τονίζουν ότι η παγκόσμια ανάπτυξη θα ενισχυθεί αργά και σταθερά, καθώς πληθώρα παραγόντων περιορίζουν τις μεσοπρόθεσμες προοπτικές.

Η παγκόσμια ανάπτυξη παραμένει αμετάβλητη λαμβάνοντας υπόψη τις μετρήσεις του Σεπτεμβρίου 2013. Βάση των μετρήσεων αυτών προκύπτει ότι η εγχώρια ζήτηση μειώνεται στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, πιθανόν λόγω της υποτονικότητας στις αγορές εργασίας και της δημοσιονομικής προσαρμογής. Στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, όμως, η παγκόσμια ανάπτυξη κυμαίνεται σε μέτρια επίπεδα λόγω μείωσης της προσφοράς. Η προσφορά επηρεάζεται αρνητικά από συμφόρηση που παρουσιάζεται στις υποδομές και από περιορισμούς που μπαίνουν στην παραγωγική δυναμικότητα στις χώρες αυτές. Από την άλλη πλευρά, η σταθεροποίηση των συνθηκών στις χρηματοπιστωτικές αγορές πιθανόν να ενισχύσει βραχυπρόθεσμα την οικονομική ανάπτυξη (ΕΚΤ, 2013).

⁴ Για λόγους συντομίας θα παρουσιάζεται ως ΑΕΠ στην παρούσα εργασία

⁵ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Διεθνής Οργανισμός ανεπτυγμένων χωρών που αποτελείται από 33 κράτη μέλη. Μερικά ιδρυτικά μέλη του είναι η Αυστρία, το Βέλγιο, ο Καναδάς, η Γαλλία, η Γερμανία, η Δανία, η Ισλανδία, η Ελλάδα, η Ιταλία, οι ΗΠΑ, κ.α.

⁶ Γραφείο Ανάλυσης Οικονομικής Πολιτικής Ολλανδίας που στοχεύει στην λήψης ορθών οικονομικών αποφάσεων.

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, η παγκόσμια ανάκαμψη αναμένεται να συνεχιστεί αλλά με αργό ρυθμό. Επιπρόσθετα, οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές θα συνεχίσουν να επηρεάζονται αρνητικά από πληθώρα παραγόντων. Είναι σημαντικό το γεγονός ότι προχωρεί η εξισορρόπηση του χρέους του ιδιωτικού τομέα. Δυστυχώς, όμως, η δανειακή επιβάρυνση των νοικοκυριών στις μεγάλες προηγμένες οικονομίες εξακολουθεί να είναι υψηλή. Σε πολλές χώρες παγκοσμίως, οι προοπτικές της ανάπτυξης βοηθούνται από τα δημοσιονομικά μέτρα τόνωσης της οικονομίας. Το υψηλό ποσοστό της ανεργίας, όμως, επιδρά αρνητικά στην παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη. Εκτός από την αύξηση της ανεργίας υπάρχουν πάρα πολλοί κίνδυνοι για τη βελτίωση της παγκόσμιας δραστηριότητας και την επίτευξη της ανάπτυξης. (ΕΚΤ, 2013). Μερικοί από τους κινδύνους αυτούς είναι οι κάτωθι:

- ✓ εξασθένηση της αναμενόμενης παγκόσμιας ζήτησης,
- ✓ έμμεσες επιδράσεις από ανεπαρκή υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στη ζώνη του ευρώ,
- ✓ ύπαρξη ανισοροπίας σε μεγάλες βιομηχανικές χώρες που επηρεάζουν τις χρηματοπιστωτικές αγορές παγκοσμίως.

Επίσης, ο πληθωρισμός μιας χώρας επηρεάζει σημαντικά την οικονομία της. Σύμφωνα με τη μηνιαία έκθεση της ΕΚΤ το Δεκέμβριο του 2013, παρατηρείται ότι στις αναπτυγμένες οικονομίες ο πληθωρισμός συνέχισε να υποχωρεί, ενώ οι αναπτυσσόμενες οικονομίες παρουσιάζουν ανάμικτη εικόνα. Ο ετήσιος πληθωρισμός τιμών καταναλωτή στις χώρες του ΟΟΣΑ μειώθηκε τελικά σε ποσοστό 1,3% έναντι του 1,6% τον Απρίλιο. Αναφέρεται επίσης, ότι ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή επιταχύνθηκε στην Κίνα και τη Ρωσία, αλλά μειώθηκε στη Βραζιλία και την Ινδία. (ΕΚΤ, 2013).

Η τιμή της ενέργειας και πιο συγκεκριμένα η τιμή του πετρελαίου, επηρεάζει την παγκόσμια οικονομία. Η τιμή του αργού πετρελαίου υποχώρησε κατά 9% από τις αρχές του 2013 και στις ΗΠΑ έφτασε τα 102 δολάρια το βαρέλι. Μετά από την άνοδο της τιμής του πετρελαίου κατά τους πρώτους μήνες του έτους, η τιμή του πετρελαίου διαμορφώθηκε μεταξύ 100 και 105 δολαρίων το βαρέλι. Η τιμή του αργού πετρελαίου είναι 5% υψηλότερη συγκριτικά με πέρυσι. (ΕΚΤ, 2013). Η πρόσφατη μείωση των τιμών του πετρελαίου οφείλεται στις χαμηλότερες από τις αναμενόμενες προοπτικές ζήτησης, σε συνδυασμό με την επίδραση κάποιων εποχικών παραγόντων. Οι συμμετέχοντες στην αγορά περιμένουν μείωση των τιμών του πετρελαίου στο μέλλον. Αυτό προκύπτει από τις τιμές διαπραγμάτευσης που εμπεριέχονται στα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης για το Δεκέμβριο του 2014. Οι τιμές στα εν λόγω συμβόλαια η τιμή του πετρελαίου διαμορφώνεται στα 97 δολάρια το βαρέλι.

Συνολικά, οι τιμές των μη ενεργειακών εμπορευμάτων υποχώρησαν κατά 4% από πέρυσι. Πιο αναλυτικά, ο δείκτης τιμών για τα συγκεκριμένα εμπορεύματα ήταν 2% χαμηλότερος το Μαΐου του 2013 συγκριτικά με το προηγούμενο έτος. (ΕΚΤ, 2013)

1.3 Τάσεις και Προοπτικές

Στο σημείο αυτό γίνεται μια προσπάθεια προσέγγισης των τάσεων και των προοπτικών της παγκόσμιας οικονομίας για το τρέχον έτος, σύμφωνα με τις μελέτες και τις αναλύσεις κάποιων ελληνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών. Το IOBE⁷, βάση μελετών που διεξάγει ετησίως σχετικά με την τάση και τις προοπτικές της παγκόσμιας

⁷ Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

οικονομίας, προβλέπει μικρή επιτάχυνση της μεγέθυνσής της κατά τη διάρκεια του 2014, σε ποσοστό περίπου 3,5%. Οι συνεχείς αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ευάλωτων δημόσιων οικονομικών και τραπεζικών συστημάτων στις περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης, καθώς και η αβεβαιότητα για την επίτευξη δημοσιονομικής πειθαρχίας στις ΗΠΑ, στέκονται εμπόδιο στον ρυθμό ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας. (Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, 2013).

Στις περισσότερες αναπτυσσόμενες οικονομίες, τα μέτρα κυρίως διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων τα οποία είτε έχουν αποφασισθεί, είτε έχουν ήδη αρχίσει να εφαρμόζονται πρόκειται να τις βοηθήσουν να ανακάμψουν μακροπρόθεσμα, θεμελιώνοντας στέρεες βάσεις οικονομικής μεγέθυνσης. (Μπαμπανάσης, 2004). Επίσης, το διαθέσιμο εισόδημα αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς στις συγκεκριμένες χώρες, αυξάνοντας κατακόρυφα την ιδιωτική κατανάλωση. Οι αναπτυγμένες οικονομίες εξακολουθούν να διανύουν μια περίοδο αβεβαιότητας και απόκλισης από την ανάκαμψη στην οποία βρέθηκαν τα δυο τελευταία έτη. Συνεπώς, μετά τη παγκόσμια κρίση του 2008, η ανάκαμψη αυτή προβλέπεται να είναι πιο ήπια, αλλά με περισσότερους κινδύνους από ότι παλαιότερα. (Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, 2013).

Σύμφωνα με το IOBE, οι σημαντικότερες προοπτικές και ενέργειες που υλοποιήθηκαν για την ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας κατά τη διάρκεια του 2013 είναι πάρα πολλές και παραθέτονται αναλυτικά στη συνέχεια. Αρχικά αναφέρεται ότι στις αρχές του έτους, το ΑΕΠ στις ΗΠΑ αυξήθηκε κατά 1,6% συγκριτικά με το 2012. Συνολικά, η ανάπτυξη της οικονομίας των ΗΠΑ αυξήθηκε αρκετά και πιο συγκεκριμένα σε ποσοστό 2,3%. Το ΔΝΤ⁸ προβλέπει αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας των ΗΠΑ σε ποσοστό 2%, για το τρέχων έτος. Αυτή η πρόβλεψη απορρέει από το ευνοϊκό περιβάλλον που επικρατεί στις αμερικανικές χρηματαγορές τον τελευταίο καιρό και από την ανάκαμψη στη στεγαστική αγορά. Το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών έχει αυξηθεί, με αποτέλεσμα να σταθεροποιηθεί η αύξηση της κατανάλωσης. Η πιο ισχυρή κινητήρια δύναμη ανάπτυξης της οικονομίας των ΗΠΑ τον τελευταίο καιρό, φαίνεται να είναι ο στεγαστικός τομέας. (World Economic Outlook, 2013).

Στην Ιαπωνία, το 2013, το ΑΕΠ αυξήθηκε σε ποσοστό 0,2% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Γενικότερα, η ανάπτυξη της ιαπωνικής οικονομίας είναι εμφανής και προβλέπεται να συνεχιστεί και κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, αλλά με πιο αργούς ρυθμούς. Η πορεία της ιαπωνικής οικονομίας εξαρτάται από την πορεία του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής που έχει αποφασιστεί για τη χώρα. Επίσης, εξαρτάται από τις αλλαγές της νομισματικής πολιτικής, οι οποίες προβλέπεται να είναι πιο χαλαρές και αναμένεται να βοηθήσουν στην ανάπτυξη. Η συγκεκριμένη νομισματική πολιτική θα αποδυναμώσει το ιαπωνικό νόμισμα και θα βελτιώσει την εξωτερική ζήτηση. Η Ιαπωνία, λοιπόν, πρωτίστως προσπαθεί να ενισχύσει το ΑΕΠ μέσω της ανωτέρω νομισματικής πολιτικής και μέσω αρκετών πληθωριστικών πιέσεων. Επιπρόσθετα σκοπεύει να εφαρμοστεί ένα νέο σχέδιο δημοσιονομικής σταθεροποίησης με αυξήσεις του φόρου κατανάλωσης για το τρέχων και το επόμενο έτος.

Στη Κίνα παρατηρείται αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους. Παράλληλα ενισχύθηκε ελάχιστα και το ΑΕΠ της χώρας. Βάση των παραπάνω στοιχείων, προβλέπεται ότι η κινέζικη οικονομία θα επιταχύνει την ανάπτυξη σε ποσοστό 8,2%, ελάχιστα υψηλότερο από το περσινό 7,8%. (Ίδρυμα Οικονομικών και

⁸ Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Βιομηχανικών Ερευνών, 2013). Η μικρή βελτίωση προήλθε από την αύξηση των καθαρών εξαγωγών, την ανάκαμψη της εγχώριας κατανάλωσης και την εύρωστη ζήτηση για επενδύσεις, την επιτάχυνση που επήλθε στις δαπάνες για δημόσιες υποδομές. Η διασφάλιση βιώσιμης και γρήγορης ανάπτυξης στην Κίνα μεσοπρόθεσμα προϋποθέτει συνεχή πρόοδο στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, με προσανατολισμό στο άνοιγμα των αγορών και μεγαλύτερη εστίαση της παραγωγικής δραστηριότητας προς τις καταναλωτικές ανάγκες του ιδιωτικού τομέα. (Εξπρές, 2009).

Στη Ρωσία παρατηρείται ανάκαμψη της οικονομίας λόγω της αύξησης των εξαγωγών και της διατήρησης των εξαγόμενων προϊόντων σε υψηλές τιμές. Το ΑΕΠ διέγραψε αυξητική πορεία κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους, κατά 3,6%. (V.B.Kuvaldin et al., 2008). Σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης αποτέλεσε η κατανάλωση των νοικοκυριών. Αντίθετα, η δημόσια κατανάλωση παρέμεινε σταθερή. Παρόλη την επιβράδυνση της ανάπτυξης της χώρας κατά το 2012, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε αρκετά και παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Η Ρωσία ακολουθεί μια στρατηγική διακλαδικής επέκτασης, ώστε να επιτύχει τη μείωση της ισχυρής εξάρτησης της ρωσικής οικονομίας από τις εξαγωγές πετρελαίου. Η αύξηση του ΑΕΠ της προβλέπεται να διαμορφωθεί σε παραπλήσιο επίπεδο το 2014, στο 3,7%. (Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, 2013).

Γενικότερα, οι εκτιμήσεις του IFO⁹ καταγράφουν μια συγκρατημένη αισιοδοξία για τη σταδιακή επιτάχυνση της ανάκαμψης το 2014, τόσο σε επίπεδο παγκόσμιας οικονομίας, όσο και στις σημαντικότερες οικονομικές ζώνες. (IFO, 2013).

⁹IFOΊνστιτούτο Οικονομικών Ερευνών. Αναλύει την παγκόσμια οικονομική πολιτική και είναι ευρέως γνωστό για τον μηνιαίο δείκτη Ifo (Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος).

Κεφάλαιο 2 : Ανεπτυγμένες Οικονομίες

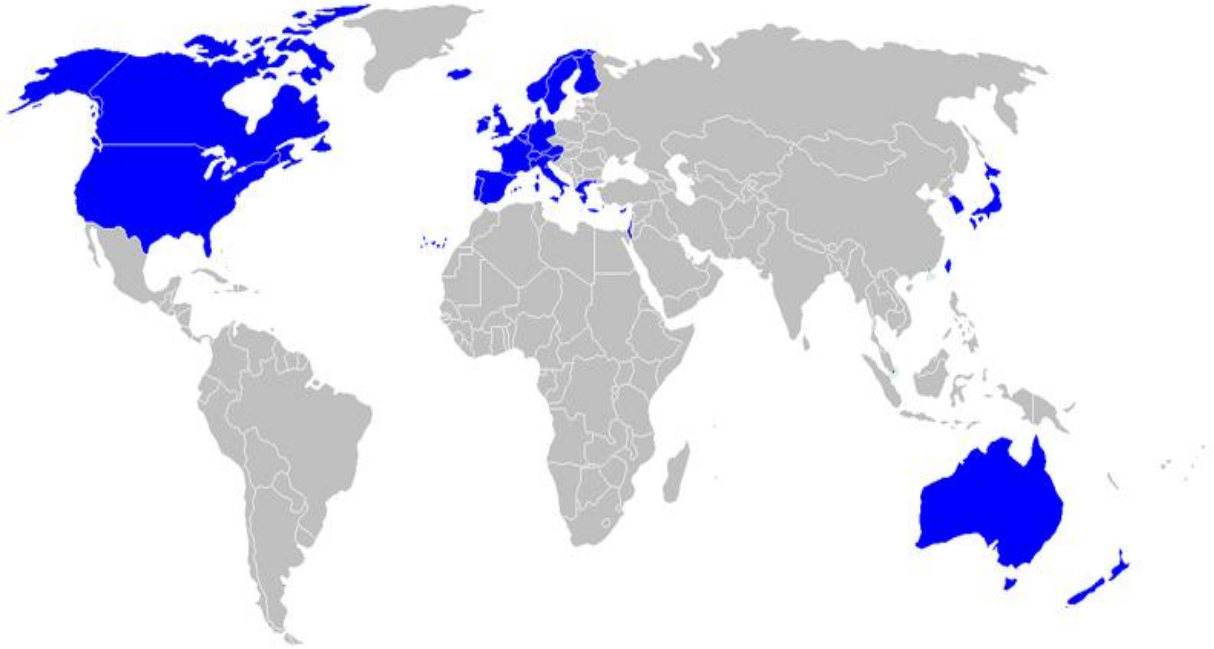
2.1 Γενικά

Ο όρος ανεπτυγμένη χώρα χρησιμοποιείται για να κατηγοριοποιήσει τις χώρες με ανεπτυγμένη οικονομία. Στις χώρες αυτές επικρατεί ο τριτογενής και ο τεταρτογενής τομέας βιομηχανίας. Το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης στις ανεπτυγμένες οικονομίες αντιστοιχεί σε υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και υψηλό Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης. Επίσης οι χώρες αυτές έχουν και υψηλό ΑΕΠ ανά κεφαλή. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάζεται η πορεία της οικονομικής ανάπτυξης των σημαντικότερων ανεπτυγμένων χωρών. Κρίνεται απαραίτητο να αναφερθούν όλες οι ανεπτυγμένες χώρες. Ακολουθεί πίνακας με τις 31 χώρες που θεωρούνται ως ανεπτυγμένες οικονομίες σύμφωνα με το ΔΝΤ για το έτος 2012. (wiki).

Πίνακας 1: Χώρες με ανεπτυγμένη οικονομία σύμφωνα με το ΔΝΤ (2012)

Αυστραλία	Ισλανδία	Άγιος Μαρίνος
Αυστρία	Ιρλανδία	Σιγκαπούρη
Βέλγιο	Ισραήλ	Σλοβενία
Καναδάς	Ιταλία	Νότια Κορέα
Κύπρος	Ιαπωνία	Ισπανία
Δανία	Λουξεμβούργο	Σουηδία
Φινλανδία	Κάτω Χώρες	Ελβετία
Γαλλία	Νέα Ζηλανδία	Ταϊβάν
Γερμανία	Νορβηγία	Ηνωμένο Βασίλειο
Ελλάδα	Πορτογαλία	ΗΠΑ

Ακολουθεί και ο παγκόσμιος χάρτης που παρουσιάζει συνοπτικά τις ανεπτυγμένες αυτές χώρες.

Εικόνα 1: Ανεπτυγμένες οικονομίες

2.2 ΗΠΑ

Σύμφωνα με εκτίμηση του Bureau of Economic Analysis¹⁰, στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ επιταχύνθηκε κατά τη διάρκεια του 2013, παρόλη την υψηλή φορολογία που επιβλήθηκε στη χώρα, καθώς και τη μείωση των δημοσίων δαπανών που υλοποιήθηκε. Η οικονομική ανάπτυξη προήλθε από τη βελτίωση της στεγαστικής αγοράς, τις ευνοϊκές χρηματοπιστωτικές συνθήκες, την χαλαρή νομισματική πολιτική που εφαρμόστηκε, της ενίσχυσης της αγοράς εργασίας και τέλος την άνοδο των τιμών των μετοχών και των κατοικιών. Βάση της εκτίμησης του Γραφείου Οικονομικής Ανάλυσης, το ΑΕΠ αυξήθηκε τελικά με ρυθμό 3,6%, έναντι 2,5% που ήταν στην αρχή του 2013. Η εκτίμηση αυτή θεωρεί ότι η ανάπτυξη στηρίχτηκε στην άνοδο της ιδιωτικής καταναλωτικής δαπάνης, των ιδιωτικών πάγιων επενδύσεων και των εξαγωγών. Επιπρόσθετα, η δημόσια κατανάλωση αυξήθηκε ελάχιστα γιατί η υποχώρηση των διεθνών δαπανών αντισταθμίστηκε από τις υψηλότερες δαπάνες σε τοπικό επίπεδο. Η αύξηση των εξαγωγών των ΗΠΑ συνέβαλε ελαφρώς στην αύξηση του ΑΕΠ. Η διακοπή λειτουργίας της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, η πολιτική γύρω από το θέμα της αύξησης του ορίου χρέους που ακολουθήθηκε, η αύξηση της αβεβαιότητας και η μείωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, πιθανόν να επιδράσουν αρνητικά στη δυναμική της οικονομικής ανάπτυξης. Οι δείκτες που μετρούν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών έχουν μειωθεί και η εμπιστοσύνη των μικρών επιχειρήσεων έχει ελαχιστοποιηθεί επίσης. Παράλληλα, παρατηρείται αύξηση της απασχόλησης στον μη αγροτικό τομέα κάτι που υποδηλώνει ανθεκτική αγορά εργασίας.

¹⁰ Προωθεί μια καλύτερη κατανόηση της οικονομίας των ΗΠΑ με την παροχή των πιο έγκαιρων, αξιόπιστων και ακριβή στοιχείων των οικονομικών λογαριασμών κατά τρόπο αντικειμενικό και οικονομικά αποδοτικό

Όσον αφορά στις πωλήσεις λιανικής και στη μεταποιητική δραστηριότητα, οι μετρήσεις έδειξαν ότι οι δύο δείκτες αυξήθηκαν. Προβλέπεται ότι σταδιακά θα επιταχυνθεί η οικονομική ανάκαμψη στις ΗΠΑ, ξεπερνώντας τα προβλήματα που προκάλεσε η δημοσιονομική πολιτική που ακολουθήθηκε. Η πολιτική αυτή προκάλεσε αβεβαιότητα και αποτελεί κίνδυνο για τις αναπτυξιακές προοπτικές, αφού η προθεσμία για τη λήψη απόφασης σχετικά με το όριο του δημόσιου χρέους και τη χρηματοδότηση της ομοσπονδιακής κυβέρνησης ορίστηκε για τις αρχές του 2014. (ΕΚΤ, 2014).

Ο ετήσιος πληθωρισμός μειώθηκε στο 1,0% τον Οκτώβριο του 2013 και προβλέπεται να παραμένει συγκρατημένος λόγω της χαλάρωσης της οικονομικής δραστηριότητας, της υποτονικής δυναμικής των μισθών και του κόστους των εισροών. Η Ομοσπονδιακή Επιτροπή Ανοικτής Αγοράς¹¹ αποφάσισε να διατηρήσει το επιτόκιο για τα ομοσπονδιακά κεφάλαια χαμηλά, δηλαδή μεταξύ 0% και 0,25%. Η διατήρησή του πληθωρισμού σε τόσο χαμηλά επίπεδα θα συνεχιστεί όσο το ποσοστό ανεργίας παραμένει άνω του 6,5%. (ΕΚΤ, 2013)

Μελλοντικά η ανάκαμψη της οικονομίας αναμένεται να συνεχιστεί με συγκρατημένο ρυθμό, υποβοηθούμενη από τη βαθμιαία άνοδο της εγχώριας ζήτησης. Η εγχώρια ζήτηση βασίζεται στις ευνοϊκές νομισματικές και χρηματοδοτικές συνθήκες, στη σταδιακή βελτίωση αγοράς κατοικιών και εργασίας και στον μετριασμό της ανασταλτικής επίδρασης που προκαλούσε η προσπάθεια εξυγίανσης των ισολογισμών.

2.3 Ευρωπαϊκή Οικονομία

Η οικονομική κατάσταση στην Ευρώπη εξακολουθεί να είναι κρίσιμη λόγω της κρίσης του ευρώ μαστίζει όλες τις ευρωπαϊκές χώρες τα τελευταία χρόνια. Η αβεβαιότητα και η απογοήτευση διαφαίνονται σε όλες τις χώρες. Οι επενδυτές έχουν χάσει την εμπιστοσύνη τους και η οικονομική ανάπτυξη απειλείται ακόμα. Η σταθερότητα της ευρωζώνης απειλήθηκε από τις εκλογές στην Ιταλία, λόγω της αβεβαιότητας των εκλογικών αποτελεσμάτων και της πιθανότητας αδυναμίας σχηματισμού κυβέρνησης. Οι επενδυτές φοβήθηκαν την περίπτωση εφαρμογής αναγκαιών μεταρρυθμίσεων και συγκρατήθηκαν. Ευτυχώς όμως, οι αγορές κατάφεραν να ξεπεράσουν τον κίνδυνο και να αναπτυχθούν έστω και με πιο αργούς ρυθμούς. Οι χρηματοπιστωτικές αγορές επηρεάστηκαν μερικώς και από την πολιτική σύγχυση που επικράτησε σχετικά με το θέμα διάσωσης της Κύπρου. Σημαντικό είναι ότι κάποιες χώρες ανάκτησαν την πρόσβαση τους στις κεφαλαιαγορές, όπως για παράδειγμα η Ιρλανδία που εξέδωσε το πρώτο της δεκαετές ομόλογο μετά τη διάσωση της το 2010. (World Economic and Financial Surveys, 2012).

Η οικονομική δραστηριότητα συνέχισε να είναι υποτονική και στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την έκθεση της ΕΚΤ, το ΑΕΠ αυξήθηκε στην Ουγγαρία, την Πολωνία και τη Ρουμανία, ενώ μειώθηκε στην Τσεχία. Η οικονομική δραστηριότητα προβλέπεται να σταθεροποιηθεί το 2014 και να ανακάμψει σταδιακά. Ο ετήσιος πληθωρισμός υποχώρησε σε μεγάλο βαθμό τους τελευταίους μήνες του 2013, ιδιαίτερα στην Πολωνία και την Ουγγαρία. Αυτό προκλήθηκε από τη μείωση του πληθωρισμού στις διεθνείς τιμές των βασικών εμπορευμάτων, τις ευνοϊκές επιδράσεις της έμμεσης φορολογίας και την μείωση των πιέσεων από την πλευρά της εγχώριας ζήτησης. (ΕΚΤ, 2013).

¹¹ Η Επιτροπή Ανοικτής Αγοράς (FOMC) της Federal Reserve Board συνεδριάζει οκτώ φορές το χρόνο για να αξιολογήσει την απειλή του πληθωρισμού ή της ύφεσης

Στη Σουηδία και τη Δανία, το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 0,6% και 0,2% αντίστοιχα, καθώς και ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας επιταχύνθηκε το 2013. Στη Σουηδία, η ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας επιταχύνθηκε στο τέλος του 2013, ενώ στη Δανία μειώθηκε αρκετά. Αυτό οφείλεται στην εγχώρια ζήτηση και των δύο χωρών. Μελλοντικά, βάση προβλέψεων, ενδέχεται να αυξηθεί κι άλλο το ΑΕΠ στη Δανία και στην Ελβετία, αλλά εκτιμάται ότι θα μετριαστεί στη Σουηδία. Σχετικά με την εξέλιξη των τιμών, παρατηρείται ότι ο ετήσιος πληθωρισμός στη Σουηδία και τη Δανία μετριάστηκε, ενώ στην Ελβετία παρέμεινε αρνητικός. Οι τιμές ενέργειας στην Ελβετία είναι χαμηλότερες από των άλλων χωρών και πιθανόν αυτό να δημιουργεί πρόβλημα στην αύξηση του πληθωρισμού. Προβλήματα, επίσης, δημιουργούν οι συνεχείς μειώσεις των τιμών των εισαγομένων μετά την απόφαση της Κεντρικής Τράπεζας της Ελβετίας να ορίσει ελάχιστη συναλλαγματική ισοτιμία του ελβετικού φράγκου έναντι του ευρώ. (ΕΚΤ, 2013).

Η ανάκαμψη στην Τουρκία εδραιώνεται κατά το 2013 και για το μέλλον οι προπορευόμενοι δείκτες υποδηλώνουν ενίσχυση της ανάκαμψης αυτής. Ο πληθωρισμός στη χώρα αυτή, εξακολουθεί να έχει έντονες διακυμάνσεις λόγω επιδράσεων της βάσης σύγκρισης. Στη Ρωσία η δραστηριότητα επιβραδύνθηκε κατά το 2013 και βάση στοιχείων το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 1,6% σε ετήσια βάση. Η οικονομική δραστηριότητα στη Ρωσία προβλέπεται να παραμένει υποτονική στο άμεσο μέλλον, αφού εξασθενεί συνεχώς η εγχώρια ζήτηση και η εξωτερική ζήτηση δεν παρέχει πρόσθετη στήριξη. Η εξέλιξη των τιμών καθορίστηκε από τη μεταβολή των τιμών των ειδών διατροφής με αποτέλεσμα στη Ρωσία ο πληθωρισμός να διατηρηθεί σε αυξημένα επίπεδα. (ΕΚΤ, 2013).

Σχετικά με την κατάσταση της ελληνικής οικονομίας, βάσει της τριμηνιαίας έκθεσης της Βουλής των Ελλήνων στις αρχές του 2014, γίνεται μια προσπάθεια μελέτης των δημοσιονομικών στόχων της και παρουσίαση της τρέχουσας κατάστασης στην Ελλάδα. Η έκθεση συντάχθηκε σύμφωνα με τη σημερινή οικονομική κατάσταση που επικρατεί στη χώρα, όπως διαμορφώνεται από τα μνημόνια που έχει υπογράψει η κυβέρνηση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Το 2013 επιβραδύνθηκε η πτώση του εθνικού εισοδήματος που ξεκίνησε έξι χρόνια πριν, με την έναρξη της παγκόσμιας κρίσης. Προβλέπεται μικρή αύξηση του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια του 2014, παρόλο που η ανεργία είναι αυξημένη. Στις αρχές του 2014 διαδραματίστηκαν σημαντικά γεγονότα σχετικά με την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας. Τα πιο σημαντικά από αυτά είναι:

- η διαπίστωση πρωτογενούς πλεονάσματος για το 2013,
- η συμφωνία κυβέρνησης και Τρόικας για επείγοντα μέτρα εφαρμογής του μνημονίου,
- η έξοδος της Ελλάδας στις αγορές με τη μορφή πενταετούς ομολόγου.

Από τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας και της Eurostat, προκύπτει ότι το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης για το έτος 2013, διαμορφώθηκε στα 23,1 δισεκατομμύρια ευρώ. Το αντίστοιχο πρωτογενές έλλειμμα ανήλθε σε 15,9 δισεκατομμύρια ευρώ. Επιπρόσθετα, από σχετικές εκθέσεις ανάλυσης της οικονομικής ανάπτυξης, προκύπτει πρωτογενές πλεόνασμα για μια ακόμη φορά, δηλαδή, χωρίς τις πληρωμές τόκων, το κράτος δαπάνησε λιγότερα από όσα εισέπραξε ένα αποτέλεσμα που είναι καλύτερο σε σχέση με τους στόχους που είχαν τεθεί και επιτεύχθηκε κυρίως λόγω της μείωσης των κρατικών δαπανών. Στην Ελλάδα, όλες οι μετρήσεις δείχνουν ότι μετά από έξι χρόνια ύφεσης, η οικονομία εισέρχεται σε φάση ανάκαμψης. Οι εκτιμήσεις από τους διάφορους οργανισμούς για την συνολική αύξηση του ΑΕΠ στο τέλος του έτους κυμαίνονται μεταξύ 0 και 0,6%. (www.eurostat.gr).

Πέρα από την ευρωπαϊκή συνεισφορά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της χώρας το μέγα ζητούμενο από εδώ και στο εξής είναι η ανάπτυξη της οικονομίας. Για να υπάρξει διατηρήσιμη ανάπτυξη πρέπει να:

- επέλθει σταθερότητα του πολιτικού περιβάλλοντος,
- ξεκαθαριστεί το μίγμα οικονομικής πολιτικής,
- αντιμετωπιστεί το χρέος,
- ενισχυθούν μέτρα άμεσης απόδοσης και δημιουργίας αναπτυξιακού κλίματος,
- μετασηματοποιείται η ελληνική οικονομία σύμφωνα με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η χώρα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα πρόσφατης έρευνας της Deloitte¹², προκύπτει ότι το 2014 θα είναι ένα μεταβατικό έτος για την παγκόσμια οικονομία. Κινητήρια δύναμη ανάπτυξης φαίνεται ότι είναι οι εξαγωγές. Η ζήτηση και οι επενδύσεις συμβάλλουν επίσης στην ανάπτυξη αλλά πολύ λιγότερο. Θετικό στοιχείο για την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών χωρών είναι η πτώση του ΑΕΠ στις χώρες αυτές, λόγω της κρίσης στην Ευρωζώνη. Όλα δείχνουν ότι η ανάπτυξη θα επιτευχθεί τελικά αλλά μπορεί να είναι υποτονική.

2.4 Ιαπωνία

Στην Ιαπωνία επιτυγχάνεται η εκλογική νίκη της νέας κυβέρνησης του Φιλελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος και των νέων πολιτικών, με αποτέλεσμα να βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση της χώρας. Οι πολιτικές που ακολουθούνται περιλαμβάνουν την υιοθέτηση μιας επιθετικής τακτικής της Τράπεζας της Ιαπωνίας ενάντια στον αποπληθωρισμό, την αύξηση φορολογικών κινήτρων για επίτευξη της ανάπτυξης και την πτώση του δείκτη χρέους και τέλος, τη συμμετοχή της Ιαπωνίας στις διαπραγματεύσεις Trans-Pacific Partnership¹³ ώστε να δημιουργηθεί μια κατάλληλη συμφωνία που θα ορίζει τη ζώνη ελεύθερων συναλλαγών και θα διευκολύνει το ελεύθερο εμπόριο με τις ΗΠΑ. (ΕΚΤ, 2013). Στην Ιαπωνία, λοιπόν, ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας επιταχύνθηκε στις αρχές του 2013. Το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 0,9% σύμφωνα με αναθεωρημένα στοιχεία της ΕΚΤ. Η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης βοήθησε στην αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης. Επίσης, στην ανάπτυξη αυτή βοήθησαν και οι εξαγωγές που έγιναν κατά το προηγούμενο έτος. Αναφέρεται ότι οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν γρηγορότερα από τις εισαγωγές. Ιδιαίτερα βοήθησαν στην ανάπτυξη και οι δημόσιες δαπάνες, έστω και αν ο ρυθμός αύξησής τους ήταν μέτριος συγκριτικά με το προηγούμενο έτος. Παράλληλα, οι ιδιωτικές επενδύσεις σε κατοικίες σημείωσαν άνοδο, αντισταθμίζοντας την υποτονικότητα που παρατηρήθηκε σε αυτές τον περασμένο χρόνο. Οι δείκτες υψηλής συχνότητας προβλέπουν συνέχιση της ανάπτυξη στην οικονομία. Επίσης, σύμφωνα με έρευνες διαφαίνεται βελτίωση και στις επιχειρήσεις.

Η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε κατά 1,7% το 2013, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία. Παρατηρείται επίσης, αύξηση στις εξαγωγές και μείωση στις εισαγωγές αγαθών .

¹²Η Deloitte αποτελεί έναν παγκόσμιο οργανισμό (DTTL ή Deloitte Touche Tohmatsu Limited) παροχής επαγγελματικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών

¹³Στρατηγική Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης (TPSEP ή P4), μια εμπορική συμφωνία μεταξύ των Μπρουνέι, τη Χιλή, τη Νέα Ζηλανδία και τη Σιγκαπούρη. Επιδιώκει να διαχειρίζονται τις εμπορικές συναλλαγές, την προώθηση της ανάπτυξης, όσο και σε περιφερειακό-ενοσωματώσουν τις οικονομίες της περιοχής Ασίας-Ειρηνικού

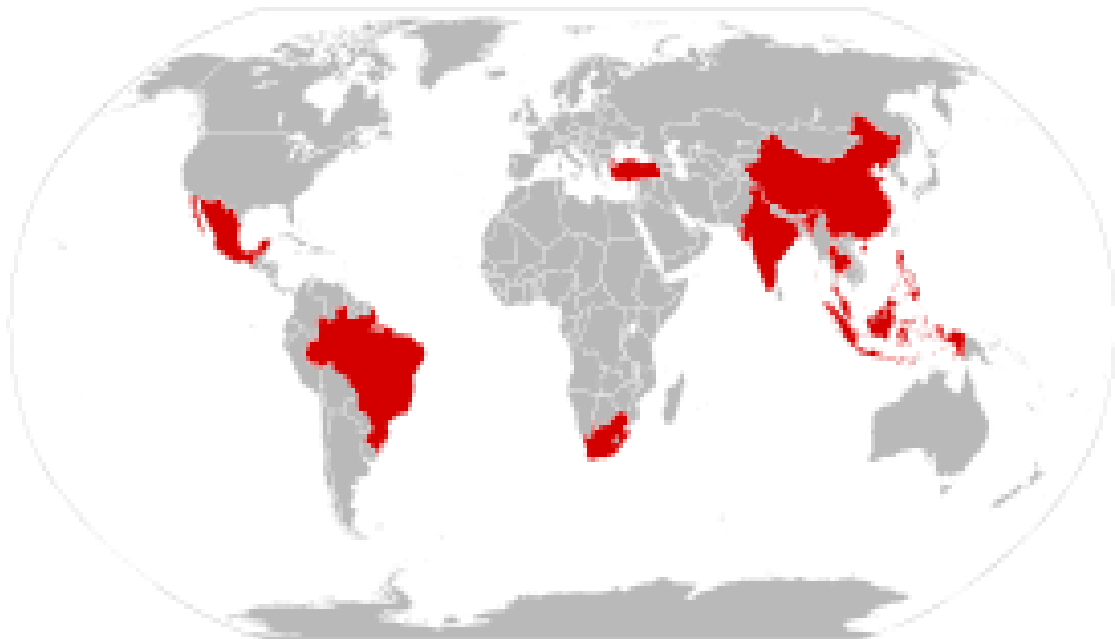
Από διάφορα τελωνειακά στοιχεία εμπορευματικών συναλλαγών προκύπτει ότι το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου μειώθηκε αρκετά. Η ανάκαμψη της ιαπωνικής οικονομίας αναμένεται να εδραιωθεί σταδιακά στη διάρκεια του 2014, βασισμένη στην ενίσχυση των δημοσιονομικών και νομισματικών μέτρων τόνωσης της οικονομίας, την ανάκαμψη των εξαγωγών λόγω υποτίμησης του γιεν και τη βελτίωση της παγκόσμιας ζήτησης. Όσον αφορά στην εξέλιξη των τιμών, ο ετήσιος ρυθμός ανόδου των τιμών καταναλωτή μειώθηκε. Κατά την τελευταία συνεδρίαση νομισματικής πολιτικής, η Τράπεζα της Ιαπωνίας αποφάσισε να διατηρήσει αμετάβλητο το βασικό της επιτόκιο. (ΕΚΤ, 2013).

Κεφάλαιο 3. Αναπτυσσόμενες Οικονομίες

3.1 Γενικά

Ο όρος αναπτυσσόμενες χώρες αναφέρεται στις χώρες που βρίσκονται σε χαμηλό στάδιο οικονομικής ανάπτυξης. Χαρακτηριστικά των αναπτυσσόμενων χωρών είναι συνήθως οι κακές υποδομές, η χαμηλή μόρφωση, το ανειδίκευτο ανθρώπινο δυναμικό, η έλλειψη των επενδύσεων και της βιομηχανικής παραγωγής, το χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα, κ.α. Ο χαμηλός ρυθμός ανάπτυξης των χωρών αυτών οδηγεί στη μετανάστευση του πληθυσμού προς πλουσιότερες χώρες για την βελτίωση των συνθηκών ζωής. Κάποιες από αυτές τις χώρες δεν θα έπρεπε να ονομάζονται αναπτυσσόμενες, γιατί δεν παρουσιάζουν καμία θετική ανάπτυξη. (wiki). Ακολουθεί χάρτης με τις αναπτυσσόμενες οικονομίες και πίνακας με τις αναπτυσσόμενες χώρες σύμφωνα με τον παγκόσμιο δείκτη [International Monetary Fund \(IMF\)](#) για το έτος 2012.

Εικόνα 2: Αναπτυσσόμενες χώρες

Πίνακας 2: Αναπτυσσόμενες χώρες ([International Monetary Fund](#) , 2012)

Αργεντινή	Λετονία	Πολωνία
Βενεζουέλα	Λιθουανία	Ρουμανία

Βραζιλία	Μαλαισία	Ρωσία
Βουλγαρία	Μεξικό	Ταϊλάνδη
Εσθονία	Ν. Αφρική	Τουρκία
Ινδία	Ουγγαρία	Φιλιππίνες
Ινδονησία	Ουκρανία	Χιλή
Κίνα	Πακιστάν	
Κολομβία	Περού	

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, αναπτυσσόμενες είναι οι αγορές που δεν έχουν ωριμάσει ακόμα και που τώρα εισέρχονται στην μαζικής κατανάλωσης και εκσυγχρονίζονται. Οι χώρες αυτές βρίσκονται σε ένα κρίσιμο στάδιο μετάβασης, πραγματοποιώντας αναδιαρθρώσεις στις οικονομίες τους σύμφωνα με τις γραμμές της αγοράς και προσφέροντας πληθώρα ευκαιριών στο εμπόριο, τη μεταφορά τεχνολογίας, καθώς και στις άμεσες ξένες επενδύσεις. Οι χώρες με αναπτυσσόμενη οικονομία διακρίνονται για τα κάτωθι χαρακτηριστικά (Μπαμπανάσης, 2004) :

- Αποτελούν μεγάλες αγορές, με μεγάλο πληθυσμό και αρκετούς πόρους. Είναι περιφερειακές υπερδυνάμεις και η οικονομική τους ανάπτυξη επηρεάζει την ανάπτυξη και των γειτονικών χωρών τους.
- Οι οικονομίες των χωρών αυτών βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο και συνήθως ακολουθούν πολιτικές ανοιχτών θυρών.
- Συμβάλλουν ιδιαίτερα στην ανάπτυξη του εμπορίου παγκοσμίως.
- Δεν είναι κορεσμένες.
- Διευρύνονται με γοργούς ρυθμούς.
- Παίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην παγκόσμια πολιτική σκηνή με σκοπό την επίλυση κοινωνικών ζητημάτων.

Οι αναπτυσσόμενες αγορές πιθανόν να δημιουργήθηκαν από την αποτυχία του κράτους να αναπτυχθεί οικονομικά. Τα αίτια της αποτυχίας αυτής είναι οι άστοχες οικονομικές πολιτικές και οι έντονες αρνητικές πιέσεις που δέχτηκαν οι χώρες αυτές. Το πιο σημαντικό στοιχείο για τις αναπτυσσόμενες αγορές είναι η ανάγκη ύπαρξης επενδύσεων. Δυστυχώς, ο κλασσικός τρόπος δανεισμού μέσω της χρηματοδότησης από το δημόσιο δεν ήταν αρκετός. Τα κράτη αυτά είχαν δανειστεί παλαιότερα από διάφορες τράπεζες ή από άλλες κυβερνήσεις ή από πολυμερείς δανειστές όπως το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα. Αυτό προκάλεσε τεράστια οικονομικά προβλήματα καθώς υπερφορτώθηκε το χρέος και προκλήθηκε ανισορροπία στην οικονομία των χωρών αυτών. Παρατηρήθηκε αδυναμία σωστής διαχείρισης των οικονομικών κεφαλαίων και μείωση της οικονομικής τους ανάπτυξης.

3.2 Θετικοί Παράγοντες Αναπτυσσόμενων Οικονομιών

Σύμφωνα με πρόσφατες αναλύσεις, οι αναπτυσσόμενες οικονομίες θεωρούνται ελκυστικές για τους επενδυτές λόγω της σταθερής ανάπτυξης που έχουν το τελευταίο καιρό, σε συνδυασμό με τα πλεονεκτήματα που λαμβάνουν από τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά. Οι αναπτυσσόμενες χώρες παρουσίασαν άλμα ανάπτυξης τον τελευταίο καιρό, κερδίζοντας την εμπιστοσύνη των επενδυτών. Οι παράγοντες που ευνόησαν τις χώρες αυτές ήταν αρκετοί. Οι βασικότεροι από αυτούς τους παράγοντες είναι (Stiglitz, 2000):

- υψηλή ρευστότητα στις διεθνείς αγορές,
- συνεχής ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας,
- άνοδος της τιμής του πετρελαίου,
- καλή μακροοικονομική κατάσταση αρκετών κρατών,
- ελκυστικές αποτιμήσεις,
- αυξημένη διάθεση ανάληψης κινδύνου από διεθνείς επενδυτές,
- στροφή αμερικανικών επενδυτικών κεφαλαίων προς τις διεθνείς αγορές.

Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των συγκεκριμένων χωρών έπαιξε και η αύξηση των εισοδημάτων σε αυτές τις αγορές, κάτι που κατατάσσει ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού τους στη μεσαία τάξη. Προβλέπεται ότι μελλοντικά οι καταναλωτές μεσαίου εισοδήματος στις αναπτυσσόμενες χώρες θα αντιπροσωπεύουν το 93% της παγκόσμιας μεσαίας τάξης. Αυτό θα παίξει σημαντικό ρόλο στο επενδυτικό σκηνικό των αναπτυσσόμενων οικονομιών. (Stiglitz, 2000).

3.3 Διεθνές Εμπόριο και Ανάπτυξη

Κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκόσμιου πολέμου άλλαξαν πολλά σε σχέση με τη ρύθμιση των διεθνών οικονομικών σχέσεων των χωρών. Πιο συγκεκριμένα, δημιουργήθηκε ένα νέο διεθνές οικονομικό καθεστώς με νέους θεσμούς, οργανισμούς, αρχές και κανόνες. Επιπρόσθετα, διαμορφώθηκαν νέες διεθνείς συνθήκες και συμφωνίες, με αποτέλεσμα στη σύγχρονη εποχή να κυριαρχεί το ελεύθερο εμπόριο σε παγκόσμιο επίπεδο. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι ένα μεγάλο μέρος του διεθνούς εμπορίου να διεξάγεται με βάση τους φιλελεύθερους κανόνες του ελεύθερου εμπορίου. (ΕΚΤ, 2013).

Τα οφέλη από το διεθνές εμπόριο είναι πολλά και εξασφαλίζουν προσφέρουν τεράστια κέρδη, κυρίως από τις ανταλλαγές αγαθών και υπηρεσιών. Οι περισσότερες, όμως, ενέργειες στη διεθνή αγορά κεφαλαίου καταλήγουν σε ανταλλαγές περιουσιακών στοιχείων ανάμεσα σε κατοίκους διαφορετικών χωρών. Οι χώρες μπορούν να επικεντρώσουν τις παραγωγικές δραστηριότητές τους, στους τομείς που είναι πιο αποτελεσματικές και να χρησιμοποιήσουν ένα μέρος των αγαθών που παράγουν για την πληρωμή εισαγωγών άλλων προϊόντων από ξένες χώρες. Έτσι θα επωφεληθούν και θα εξασφαλίσουν περισσότερα κέρδη. Τα κέρδη αυτά αντιστοιχούν στην κατηγορία ανταλλαγής προϊόντων ή υπηρεσιών με άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες ανάμεσα σε κατοίκους διαφορετικών χωρών.

Το διαχρονικό εμπόριο ωφελεί και μέσω της ανταλλαγής αγαθών ή υπηρεσιών με απαιτήσεις για μελλοντικά αγαθά ή υπηρεσίες, δηλαδή με περιουσιακά στοιχεία. Στην περίπτωση που μια χώρα δανείζεται από το εξωτερικό, δηλαδή πουλάει ομόλογα σε ξένους επενδυτές με αντάλλαγμα κάποιο επενδυτικό σχέδιο, η χώρα αυτή ωφελείται. Με αυτό τον τρόπο ωφελούνται και οι δυο χώρες. Η χώρα που δανείστηκε πραγματοποιεί ένα επενδυτικό έργο που δεν θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει μόνο από τις εγχώριες αποταμιεύσεις. Η χώρα

που δάνεισε ωφελείται γιατί παίρνει ένα περιουσιακό στοιχείο με υψηλότερη απόδοση συγκριτικά με τις εγχώριες αγορές. Συνεπώς, οι ανταλλαγές περιουσιακών στοιχείων βοηθούν τις χώρες να αναπτυχθούν, να εξελιχθούν και να βελτιώσουν την οικονομική τους θέση.

3.4 Εισροή Κεφαλαίου

Όταν μια χώρα έχει έλλειμμα στο ισοζύγιο των τρεχουσών συναλλαγών της, προσπαθεί να βρει τρόπους χρηματοδότησης. Οι εισροές κεφαλαίων αυτές, μπορούν να γίνουν με διάφορους τρόπους και στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά οι σημαντικότεροι. (Μπαμπανάσης, 2004).

- Έκδοση ομολόγων, πρόκειται για πώληση ομολόγων σε ιδιώτες ξένων χωρών.
- Τραπεζικά δάνεια, πρόκειται για απευθείας δανεισμό από τις εμπορικές τράπεζες των αναπτυσσόμενων χωρών.
- Άμεσες ξένες επενδύσεις, πρόκειται για επενδύσεις κεφαλαίου στο εξωτερικό με δικαίωμα ελέγχου του επενδυτή στην ξένη επιχείρηση που επενδύει. Οι διεθνείς επενδυτές επιδιώκουν επιλέγουν τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, γιατί τους αποφέρουν περισσότερο κέρδος και γιατί με αυτόν τον τρόπο ελέγχουν την παγκόσμια οικονομία.
- Δανεισμός από διεθνείς οργανισμούς, όπως το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα. Τα δάνεια αυτά μπορεί να χορηγούνται με ευνοϊκούς όρους ή και με τους όρους της αγοράς.

Οι παραπάνω μορφές εισροής κεφαλαίου κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες, στη χρηματοδότηση που προκαλεί αύξηση του χρέους και στην άμεση επένδυση. Οι ΑΞΕ¹⁴ επιτρέπουν στους επενδυτές να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και τους βοηθούν στην αναδιοργάνωση των επιχειρήσεων. Οι ΑΞΕ αυξάνουν το επίπεδο μιας επένδυσης και μεταβιβάζουν την τεχνολογία και τη τεχνογνωσία από πιο προηγμένες οικονομίες που έχουν γνώσεις πάνω σε συγκεκριμένους τομείς. Πρόκειται για επενδύσεις πολύ πιο παραγωγικές από τις τοπικές επενδύσεις και παράλληλα αποτελούν σημαντική πηγή ξένου συναλλάγματος. Συνεπώς οι ΑΞΕ συμβάλλουν στην ελαχιστοποίηση των εξωτερικών ανισορροπιών και ενισχύουν τη μακροοικονομική σταθερότητα, αφού αποτελούν σταθερή πηγή κάλυψης τόσο των ελλειμμάτων τρεχουσών συναλλαγών, όσο και των δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, βασικός στόχος των αναπτυσσόμενων οικονομιών είναι να προσελκύσουν ιδιώτες επενδυτές, που θα βοηθήσουν στην επίτευξη της οικονομικής ανάπτυξης. Για να καταφέρει να προσελκύσει μια χώρα κεφάλαια και ξένους επενδυτές πρέπει πρώτα να καθορίσει τις προϋποθέσεις της αγοράς και να δημιουργήσει ένα ευνοϊκό επιχειρηματικό κλίμα ισάξιο των προσδοκιών των ξένων επενδυτών. Αναφέρεται ότι οι άμεσοι επενδυτές δεν απαιτούν μια σταθερή ροή εσόδων. Απεναντίας έχουν απαιτήσεις μόνο από την καθαρή απόδοση της επένδυσης σε ποσοστό ίσο με το ποσοστό συμμετοχής τους. Εμφανίζονται, όμως, διστακτικοί στην επιλογή τέτοιων επενδύσεων επειδή αδυνατούν να κατανοήσουν την εκάστοτε ξένη αγορά. Επιπρόσθετα εμπόδια εισόδου των επενδυτών σε τέτοιες αγορές είναι η έλλειψη εταιρικών πληροφοριών για τις χώρες αυτές, η περιορισμένη πρόσβαση στην έρευνα αγοράς, η μη γνώση των κινδύνων που συνδέονται με τις επιδόσεις των χωρών αυτών στο παρελθόν, η μη συνεργασία των κυβερνήσεων και της νομοθεσίας. Επίσης, οι αρνητικές οικονομικές εξελίξεις στη χώρα της άμεσης επένδυσης ενδέχεται να επιφέρει τη μείωση των εσόδων των επενδυτών. Η απόφαση υλοποίησης μιας ΑΞΕ

¹⁴ Άμεσες Ξένες Επενδύσεις εν συντομία

επηρεάζεται επίσης, από νομικούς, οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες. Μερικοί από αυτούς τους παράγοντες είναι το μισθολογικό κόστος, οι συντελεστές φορολογίας, οι φοροαπαλλαγές, οι συνθήκες εργασίας, κ.α. Για παράδειγμα σε κάποιες αναπτυσσόμενες οικονομίες της Ευρώπης το μισθολογικό κόστος και οι φορολογικοί συντελεστές είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα με αποτέλεσμα να προσελκύουν το ενδιαφέρον των επενδυτών. (πηγή-**LOFPAPER**).

Πιο συγκεκριμένα, οι κυριότεροι λόγοι επίδρασης της δημιουργίας ΑΞΕ και της τοποθέτησης κεφαλαίων κάποιων επενδυτών σε μία άλλη χώρα είναι οι παρακάτω:

- το επιχειρηματικό περιβάλλον της χώρας υποδοχής,
- η ύπαρξη πολιτικής σταθερότητας,
- η ύπαρξη ευνοϊκής νομοθεσίας στη χώρα υποδοχής,
- η σταθερή οικονομική κατάσταση της χώρας αυτής,
- η συμπεριφορά της κυβέρνησης της χώρας υποδοχής απέναντι στις ΑΞΕ και στις εγχώριες επιχειρήσεις. Εάν η κυβέρνηση στηρίζει τις ΑΞΕ και παρέχει ευνοϊκές συνθήκες εισόδου τους στη χώρα.
- η διατήρηση χαμηλών τιμών των συντελεστών παραγωγής συγκριτικά με τις διεθνείς τιμές,
- η βελτίωση του επιπέδου ειδίκευσης του εργατικού δυναμικού της χώρας υποδοχής.

Παρατηρείται ότι οι ΑΞΕ αυξάνονται τα τελευταία χρόνια και πιο συγκεκριμένα κατά την δεκαετία 1990 – 2000 οι εισροές κεφαλαίων τετραπλασιάστηκαν. Ακολουθεί πίνακας που παρουσιάζει την εξελικτική πορεία των ΑΞΕ από το 1982 και μετά. Σύμφωνα με τον πίνακα αυτόν, το 2002 παρατηρείται αύξηση των παγκόσμιων εισροών για ΑΞΕ, οι οποίες άγγιξαν τα 651 δισεκατομμύρια δολάρια. Ένα μεγάλο μέρος αυτών των επενδύσεων, ενίσχυσαν τις χώρες της κεντροανατολικής Ευρώπης. (πηγή- **βιβλίο**)

Πίνακας 3: Η εξέλιξη των παγκόσμιων άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) και της παγκόσμιας παραγωγής 1982-2009 (Σε δισεκ. δολάρια) - Αξία σε τρέχουσες τιμές \$

Δείκτης	1982	1990	2002	2006	2009
Εισροές ΑΞΕ	59	209	651	1411	1833
Εκροές ΑΞΕ	28	242	647	1323	1997
Απόθεμα εισροών ΑΞΕ	802	1954	7123	12470	15211
Απόθεμα εκροών ΑΞΕ	595	1763	6866	12756	15602
Διασυνοριακές συγχωνεύσεις	-	151	370	950	1128
Πωλήσεις ξένων θυγατρικών	737	5675	17685	1038	1220
Ακαθάριστο προϊόν ξένων θυγατρικών	640	1456	3437	1118	1637
Συνολικό ενεργητικό των ξένων θυγατρικών	2091	5899	26543	25844	31197
Εξαγωγές ξένων θυγατρικών	722	1197	2613	5049	6029

Εξαγωγή αγαθών ή υπηρεσιών	2053	1300	7838	55818	68716
----------------------------	------	------	------	-------	-------

Πηγές:- UNCTAD: World Investment Report 2002. Επίσης: EBRD :Europe transition 1990-2009

Το 2008 οι αναπτυσσόμενες αγορές επέστρεψαν δυναμικά και φαίνεται ότι είναι βασική επιλογή των επενδυτών. Το επενδυτικό κλίμα βελτιώθηκε στις αναπτυσσόμενες χώρες και αυτό οδήγησε στην ταχεία αύξηση των ΑΞΕ στις χώρες αυτές. Η Ρουμανία, η Βουλγαρία και γενικότερα οι βαλκανικές χώρες είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτής της περίπτωσης. Συμπερασματικά, διαφαίνεται ότι οι εξαγωγές μαζί με τις επενδύσεις και τις νέες τεχνολογίες αποτελούν πηγές ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας σήμερα.

Στην συνέχεια της παρούσας εργασίας ακολουθεί αναλυτική παρουσίαση της οικονομικής κατάστασης των σημαντικότερων αναπτυσσόμενων οικονομιών.

3.5 Ασία

Η οικονομική ανάπτυξη στις αναπτυσσόμενες οικονομίες της Ασίας είναι χαμηλότερη από ότι αυτή που είχε υπολογιστεί στις αρχές του 2013. Η χαμηλή αυτή ανάπτυξη οφείλεται στη μείωση της εγχώριας και της εξωτερικής ζήτησης. Προβλέπεται, όμως, ότι η οικονομική ανάπτυξη στις αναπτυσσόμενες χώρες της Ασίας θα αυξηθεί κατά τη διάρκεια του 2014, λόγω της σταδιακής βελτίωσης του εξωτερικού περιβάλλοντος και της αύξησης της εγχώριας ζήτησης. (The World Bank, Doing Business 2012, Economy Profile: Brazil; Russia; China; India, 2012).

Στην Κίνα, ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ μειώθηκε αρκετά λόγω της εξασθένησης των επενδύσεων. Από την άλλη μεριά, η ιδιωτική κατανάλωση αυξήθηκε και αποτέλεσε τον κύριο παράγοντα ανάπτυξης του προηγούμενου έτους. Επίσης, οι καθαρές εμπορικές συναλλαγές αυξήθηκαν και η δυναμική τους διατηρήθηκε ισχυρή, κυρίως με τις ασιατικές χώρες εκτός της Ιαπωνίας. Τέλος, αναφέρεται ότι το εμπορικό ισοζύγιο παρέμεινε υψηλό καθ' όλη τη διάρκεια του 2013.

Κάποιοι παγκόσμιοι δείκτες μέτρησης της οικονομικής δραστηριότητας που αναφέρθηκαν και σε προηγούμενα κεφάλαια, όπως ο Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών (PMI) και ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής, παρουσίασαν αρνητικά αποτελέσματα για το έτος 2013 στην Ασία. Πιο συγκεκριμένα, ο επίσημος δείκτης PMI για το μεταποιητικό τομέα αυξήθηκε. Αυτό σημαίνει ότι η οικονομία στις χώρες της Ασίας παραμένει στάσιμη. Στην Κίνα, εντάθηκε η αγορά των κατοικιών με τις τιμές να αυξάνονται συνεχώς. (Wheatley, 2008).

Η μέτρηση του ετήσιου πληθωρισμού για το 2013 στην Κίνα, έδειξε ότι ο αν και ο πληθωρισμός στην αρχή του έτους ήταν συγκρατημένος, στην συνέχεια επιταχύνθηκε με ρυθμό 2,4%. Στο τέλος του Απριλίου, η πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία του κινεζικού νομίσματος ήταν 4,6% υψηλότερη συγκριτικά με την προηγούμενη χρονιά. Προκύπτει ότι το γιουάν ενισχύθηκε έναντι του γιεν Ιαπωνίας και του δολαρίου ΗΠΑ. (Ελευθεροτυπία, 2011).

Στο σημείο αυτό παρουσιάζεται η οικονομική κατάσταση άλλων σημαντικών χωρών της Ασίας, όπως η Ινδία. Ο πληθωρισμός της Ινδίας μετριάστηκε και η οικονομική της δραστηριότητα παρέμεινε υποτονική, όπως ήταν τα τελευταία χρόνια. (Dharmakumar &

Forbes, 2011). Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ της χώρας, μειώθηκε στην εξωτερική και στην εγχώρια ζήτηση. Ο ετήσιος πληθωρισμός των τιμών χονδρικής, βάσει του δείκτη πληθωρισμού που προτείνει η Κεντρική Τράπεζα της Ινδίας, υποχώρησε και αυτός κατά το 2013. Λόγω των μεταρρυθμιστικών εξελίξεων που επικράτησαν στη χώρα, η Κεντρική Τράπεζα της Ινδίας αποφάσισε να μειώσει το επιτόκιο πολιτικής της κατά 25 μονάδες. (World Economic Outlook, 2013).

Στην Κορέα ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ επιταχύνθηκε σε ποσοστό 1,5% κατά το 2013. Η επιτάχυνση αυτή προήλθε από τη σημαντική άνοδο που σημειώθηκε στις εξαγωγές. Η ιδιωτική κατανάλωση και ο αριθμός επενδύσεων μειώθηκαν, αλλά λόγω της αύξησης των εξαγωγών δεν επηρέασαν ιδιαίτερα τον ρυθμό ανάπτυξης. Ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού υποχώρησε σε 1,0% ποσοστό αρκετά μικρότερο από αυτό που είχε ορίσει η Κεντρική Τράπεζα της Κορέας ως στόχο. Ο στόχος της τράπεζας ήταν ποσοστό 2,5% έως 3,5%. (The World Bank, Doing Business 2013, Economy Profile: Brazil; Russia; China; India, 2013).

3.6 Λατινική Αμερική

Σημαντική αναπτυσσόμενη οικονομία θεωρείται και αυτή της Λατινικής Αμερικής. Γίνεται μια προσπάθεια παρουσίασης της οικονομικής κατάστασης της Λατινικής Αμερικής, βάσει πρόσφατων στοιχείων που μελετήθηκαν. Η οικονομική της δραστηριότητα ανακάμπτει κατά τη διάρκεια του 2013 και συνεχίζει να ανακάμπτει μέχρι σήμερα, αλλά με συγκρατημένους ρυθμούς. Παρατηρείται ενίσχυση της δυναμικής του πραγματικού ΑΕΠ. Υπάρχει μια σταθερότητα στην οικονομική ανάπτυξη. Η ανάπτυξη αυτή επιτεύχθηκε με τη βοήθεια κάποιων κυβερνητικών μέτρων χαλάρωσης της νομισματικής πολιτικής που εφαρμόστηκαν παλαιότερα. Σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης είναι και η επίτευξη τόνωσης της επενδυτικής δραστηριότητας σε μεγάλες χώρες, όπως η Βραζιλία. Τέλος, σημαντικό ρόλο έπαιξαν και οι ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης που επικρατούν στις χώρες αυτές. Μελλοντικά, προβλέπεται ότι η ανάπτυξη θα βελτιωθεί αρκετά και θα βασιστεί σημαντικά στην εγχώρια ζήτηση και στην ενίσχυση της εξωτερικής ζήτησης. (Baer & Fleischer, 2008).

Ακολουθεί ανάλυση της τρέχουσας οικονομικής δραστηριότητας σε κάποιες μεγάλες χώρες της Λατινικής Αμερικής, σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες. Στη Βραζιλία, διαπιστώνεται αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ με γρήγορους ρυθμούς στην αρχή του έτους 2013, αλλά με σταθερότητα στη συνέχεια. Η οικονομική δραστηριότητα ενισχύθηκε λόγω της αύξησης των ιδιωτικών επενδύσεων στη Βραζιλία. Αντιθέτως, οι καθαρές εξαγωγές μειώθηκαν και επηρέασαν αρνητικά την ανάπτυξη. (Baer & Fleischer, 2008).

Στο Μεξικό το ΑΕΠ επιβραδύνθηκε το 2013, με αποτέλεσμα η οικονομία να επηρεαστεί αρνητικά, κάτι που επιβεβαιώνεται και από το δείκτη οικονομικής δραστηριότητας που χειροτέρευσε συγκριτικά με προηγούμενα έτη. Η επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης επηρέασε αρνητικά την προσφορά αγαθών. Αρνητικά επηρεάστηκαν κι οι τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών. Μοναδική βελτίωση της οικονομικής δραστηριότητας στο Μεξικό, παρουσιάζεται στην αγροτική παραγωγή.

Σχετικά με την εξέλιξη των τιμών, στη Βραζιλία, ο ετήσιος πληθωρισμός διέγραψε ανοδική πορεία και κυμάνθηκε στο 6,5%, φτάνοντας στο στόχο που είχε θέσει η Κεντρική

Τράπεζα της Βραζιλίας για τον πληθωρισμό. Αυτός είναι ο λόγος που η τράπεζα αποφάσισε να αυξήσει το επιτόκιο πολιτικής της κατά 25 μονάδες βάσης τον Απρίλιο και κατά 50 μονάδες βάσης το Μάιο. Στο Μεξικό, ο πληθωρισμός διαγράφει, επίσης, ανοδική πορεία. Η Κεντρική Τράπεζα του Μεξικού δήλωσε ότι, μετά τη μείωση των επιτοκίων κατά 50 μονάδες βάσης, σκοπεύει να χαλαρώσει περισσότερο τη νομισματική πολιτική της, σε περίπτωση που η οικονομική δραστηριότητα της χώρας επιβραδυνθεί, ώστε να επιτευχθούν τα προσδοκώμενα ποσοστά πληθωρισμού, όπως έγινε με τη Βραζιλία. Στην Αργεντινή οι εγχώριες ανισοροπίες μεγαλώνουν συνεχώς και αυτό προκάλεσε τη συρρίκνωση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ κατά το τέλος του 2013, παρόλη την έντονη αύξηση που καταγράφηκε το πρώτο εξάμηνο του έτους. Η νέα εκτίμηση είναι αναθεωρημένη προς τα κάτω, λόγω της συνεχιζόμενης αβεβαιότητας της παγκόσμιας οικονομίας, της χαμηλότερης δυναμικής των αναπτυσσόμενων οικονομιών και της χαμηλότερης επίδοσης Βραζιλίας και Αργεντινής συγκριτικά με τις αρχικές προβλέψεις. (Baer & Fleischer, 2008).

Οι οικονομική ανάκαμψη στη Βραζιλία και στην Αργεντινή οφείλεται στην αύξηση της γεωργικής δραστηριότητας την χρονιά που πέρασε και προβλέπεται να διατηρηθεί και το τρέχον έτος. Ομοίως και για το Μεξικό, το οποίο ανέκαμψε το 2013 λόγω της επίδρασης των θετικών προοπτικών της οικονομίας των ΗΠΑ. Αναλυτικότερα, οι οικονομίες της Λατινικής Αμερικής με τη μεγαλύτερη ανάπτυξη για το 2013 είναι της Παραγουάη 10%, του Παναμά 8%, του Περού και της Αϊτής από 6%. (ΕΚΤ, 2013).

Ο μέσος δείκτης πληθωρισμού και ο μέσος δείκτης ανεργίας μειώθηκαν αρκετά στις χώρες της Λατινικής Αμερικής. Σαν αποτέλεσμα της αρνητικής πορείας της παγκόσμιας οικονομίας, μειώθηκε τόσο η αύξηση της συνολικής αξίας των εξαγωγών όσο και των εισαγωγών. Σύμφωνα με την Οικονομική Επιτροπή Λατινικής Αμερικής¹⁵, ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης για τις χώρες αυτές προβλέπεται να αγγίξει το 3,5%, το 2014, λόγω της διατηρούμενης δυναμικής της εσωτερικής ζήτησης και της αύξησης των επιδόσεων της Βραζιλίας και της Αργεντινής. (Baer & Fleischer, 2008).

Συμπερασματικά, η οικονομική ανάπτυξη των χωρών της Λατινικής Αμερικής ενισχύεται από τη σταθερή αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, ως αποτέλεσμα των θετικών δεικτών εργασίας και της αύξησης της τραπεζικής πίστωσης στον ιδιωτικό τομέα. Επίσης, ενισχύεται από τις επενδύσεις και από τη διατήρηση των τιμών των πρώτων υλών σε υψηλά επίπεδα. Είναι σημαντικό που σε περίοδο οικονομικής ύφεσης, οι αναπτυσσόμενες οικονομίες της Λατινικής Αμερικής εξακολουθούν να έχουν ικανοποιητικές επιδόσεις.¹⁶ Αυτό οφείλεται στην επίτευξη ανεξάρτησης από τους παραδοσιακούς εμπορικούς εταίρους και η αντικατάστασή τους με νέους από χώρες αναπτυσσόμενων οικονομιών. Επίσης, θετικά επέδρασε η εφαρμογή επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής με τη μεγάλη συμμετοχή δημόσιας επένδυσης και με την ανοχή πληθωρισμού ώστε να στηριχθεί η απασχόληση και η κατανάλωση.

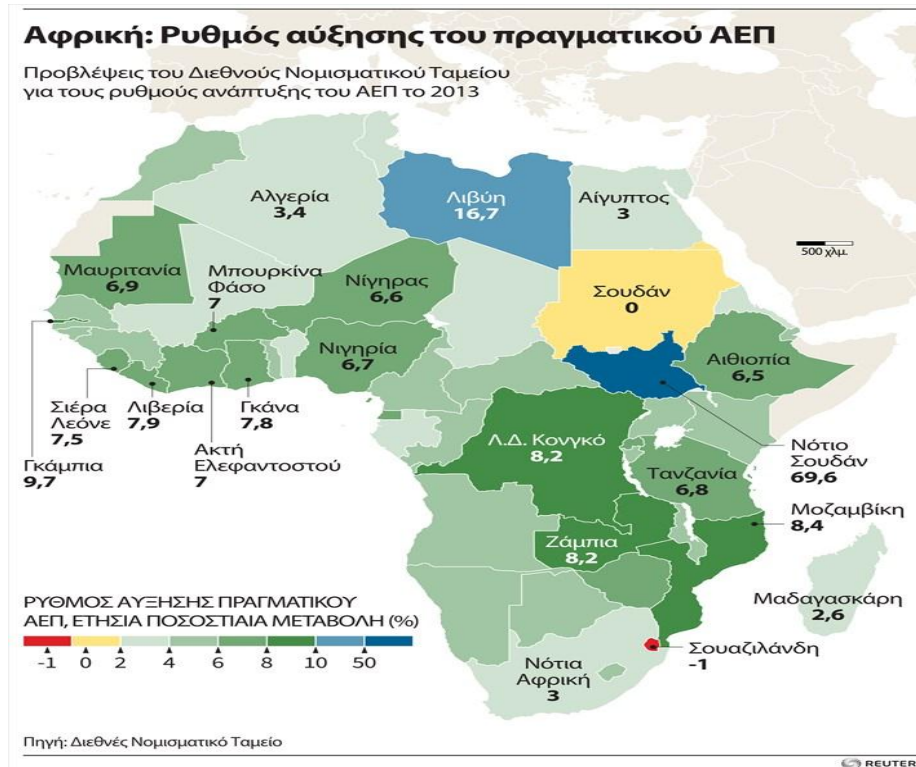
3.7 Αφρική

Η Μαύρη Ήπειρος γνωρίζει τεράστια οικονομική άνθηση την τελευταία δεκαετία. Οι περισσότερες από τις αναπτυσσόμενες χώρες παγκοσμίως είναι αφρικανικές, ενώ πέρυσι η Αφρική παρουσίασε ρυθμό ανάπτυξης 6%, πιο υψηλό και από εκείνον της Ασίας. Η κατάσταση σε αυτή την ήπειρο είναι διτή. Από την μια μεριά επιτυγχάνεται οικονομική

¹⁵Ερευνητικός οργανισμός υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. *CEPAL - Comisión Económica para América Latina*

¹⁶Προβλέψεις 2013 από το Eurostat

ανάπτυξη πολύ γρήγορα και από την άλλη μεριά τα κοινωνικά προβλήματα, η φτώχεια, η ασθένεια, η διαφθορά, παραμένουν άλυτα. Από τη μια μεριά υπάρχουν Αφρικανοί που θησαυρίζουν και άλλοι που πεινάνε. Αναφέρεται ότι πάνω από 60 εκατομμύρια Αφρικανοί των αναπτυσσόμενων χωρών έχουν ετήσιο εισόδημα πάνω από 3.000 δολαρίων και κάποιοι άλλοι πεινάνε. Παρόλα αυτά, η Αφρική προσελκύει αρκετούς επενδυτές. Είναι χαρακτηριστικό ότι από το 2005 και μετά αυξήθηκαν κατά 50% οι ΑΞΕ στην περιοχή, γεγονός που επηρεάζει θετικά και το συνολικό ΑΕΠ της ηπείρου. Σύμφωνα με το ΔΝΤ αναμένεται να αυξηθεί το τρέχον έτος, κατά 5,7%. Στην εικόνα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ στην Μαύρη Ήπειρο, σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΔΝΤ για το 2013.

Εικόνα 3: Ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στην Αφρική για το 2013 (ΔΝΤ, 2013)

Πράγματι, η ανάπτυξη στην Αφρική είναι ταχύτατη και αυτό διαφαίνεται ξεκάθαρα στην ανωτέρω εικόνα. Οι λόγοι των γρήγορων ρυθμών ανάπτυξης, που σπάνε κάθε ρεκόρ, είναι αρκετοί. Η πληθυσμιακή αύξηση της ηπείρου αυτής είναι ευνοϊκή, καθώς οι ντόπιοι ζουν περισσότερο και κάνουν λιγότερα παιδιά. Επίσης, η γρήγορη αστικοποίηση ελκύει επιχειρηματίες και ευνοεί την εκβιομηχάνιση. (Joint Country Strategy Paper, 2013). Σημαντικό είναι και το γεγονός της ανακάλυψης της τεχνολογίας. Οι εξαγωγές πρώτων υλών και γεωργικών προϊόντων παραμένουν οι βασικότερες πηγές ανάπτυξης της οικονομίας της Αφρικής. Σήμερα, η κυριότερη πρόκληση που αντιμετωπίζει η Αφρική, είναι η ανάπτυξη του τομέα της βιομηχανίας, ώστε οι πρώτες ύλες να αποκτήσουν μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία και να συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Επιπρόσθετα, πρέπει να βελτιωθούν τα πράγματα στον τομέα της διακυβέρνησης, παρόλη την κοινωνική αστάθεια και την έλλειψη δημοκρατίας που επικρατεί. Διαφαίνεται ότι το τελευταίο έτος τα πράγματα σχετικά με τη διακυβέρνηση βελτιώθηκαν.

Η Αφρική, φιλοδοξεί να επεκταθεί στο ελεύθερο εμπόριο. Μια κοινή αγορά από τη Μεσόγειο ως το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας που θα άνοιγε σύνορα στο Λονδίνο και στο Παρίσι, θα ενίσχυε το εμπόριο, τις κατασκευές και την επιχειρηματικότητα και θα έδινε τη

δυνατότητα στη Μαύρη Ήπειρο, όχι μόνο να εξασφαλίσει αρκετό φαγητό για τους κατοίκους της, αλλά και να αναπτυχθεί οικονομικά. Οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης που έχουν επιτευχθεί, δεν ερμηνεύονται υποχρεωτικά ως χρήματα στα ταμεία της ηπείρου, καθώς αρκετοί φυσικοί πόροι έχουν ιδιωτικοποιηθεί ή αποφέρουν ελάχιστα λόγω αποικιοκρατικού τύπου συμφωνιών. (Joint Country Strategy Paper, 2013).

Αρκετοί οικονομολόγοι, υποστηρίζουν ότι η ανάπτυξη αυτή οφείλεται στην καλύτερη διακυβέρνηση στην Αφρική και στην ύπαρξη περισσότερης ελευθερίας για λήψη αποφάσεων. Δυστυχώς, όμως, η σωστή διακυβέρνηση δεν είναι υπαρκτή σε όλα τα κράτη της Αφρικής. Αρκετά καθεστώτα υιοθετούν αρκετά νεοφιλελεύθερες πολιτικές και τα χρήματα που εξοικονομούνται δεν προσφέρονται για εξασφάλιση πόρων ώστε να ξεπεραστούν τα έντονα κοινωνικά προβλήματα, όπως η φτώχεια και η ελλιπής υγειονομική περίθαλψη. Οι τεράστιες αλλαγές που σημειώθηκαν από το 1980 και μετά προκαλούν ανισότητα στην Αφρική, παρόμοια με εκείνη της Λατινικής Αμερικής, γεγονός που δημιουργεί κοινωνικές εντάσεις.

Συμπερασματικά, σχετικά με την εξαγωγική δραστηριότητα της Αφρικής, αναφέρεται ότι εξάγει κυρίως πρώτες ύλες και εισάγει μαζικά οτιδήποτε άλλο. Όσον αφορά στη δυναμική της ανάπτυξης αναφέρεται ότι η δυναμική αυτή είναι έντονη σε κάποιους τομείς και σε κάποιους άλλους μηδενική. Αναφορικά με το εμπόριο, αναφέρεται ότι πολλά εξαρτώνται από την Κίνα και από το αν θα συνεχίσει να επενδύει και να αγοράζει από την Αφρική με την ίδια ένταση και στο μέλλον. Επίσης, η Αφρική αστικοποιήθηκε άτακτα και γρήγορα, χωρίς αυτό να συνοδευτεί από την απαιτούμενη εκβιομηχάνιση. Οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και στην κατάρτιση των εργατών, είναι ελάχιστες. Ελάχιστες είναι και οι επενδύσεις για υποδομές. Τέλος, ο ιδιωτικός τομέας παραμένει σε άσχημη κατάσταση. Εάν δεν εξασφαλιστούν τα παραπάνω, δύσκολα θα επιτευχθεί μακροπρόθεσμη ανάπτυξη σε όλη την ήπειρο, παρόλο που σήμερα υπάρχει ανάπτυξη. (Joint Country Strategy Paper, 2013).

3.8 Χώρες σε Μετάβαση

Στην συνέχεια της παρούσας εργασίας, παρουσιάζεται και αναλύεται όσον το δυνατόν καλύτερα, η οικονομική κατάσταση των αναπτυσσόμενων χωρών που βρίσκονται σε μεταβατική περίοδο, όπως για παράδειγμα η Ρωσία και η Ουκρανία. Οι χώρες αυτές προσελκύουν όλο και περισσότερους επενδυτές, με την πάροδο του χρόνου.

3.8.1 Ρωσία

Η Ρωσία διαθέτει αρκετά πλεονεκτήματα στο πλαίσιο της διεθνούς οικονομίας και γι' αυτό τοποθετείται σε ευνοϊκότερη θέση συγκριτικά με τις άλλες χώρες. Καθίσταται μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα αγορά για τις ευρωπαϊκές και όχι μόνο επιχειρήσεις και προσελκύει αρκετούς νέους επενδυτές. Τα πλεονεκτήματα αυτά είναι:

- το μέγεθος της σε έκταση και πληθυσμό,
- η γεωγραφική της θέση, καθώς συνορεύει με την Ευρωπαϊκή Ένωση,
- η επάρκειά της σε πρώτες ύλες,

- το χαμηλό εργατικό κόστος,
- η σταθερή οικονομική ανάπτυξη των τελευταίων ετών,
- η αύξηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών.

Η Ρωσία αποτελεί μια εξαγωγική δύναμη προϊόντων πετρελαίου και επενδύει τα κεφάλαια που εισρέουν στη χώρα με την εξαγορά ξένων εταιρειών. Επίσης, είναι μια αγορά με μεγάλη ανάπτυξη, η οποία δημιουργεί κίνητρα στους επενδυτές που ενδιαφέρονται να εισέλθουν ενεργά στην αγορά αυτή. (The World Bank, Doing Business 2012, Economy Profile: Brazil; Russia; China; India, 2012).

Σημαντικό στοιχείο στην ανάπτυξη την οικονομίας και στην αντιμετώπιση της διεθνούς κρίσης, είναι η ύπαρξη πολιτικής σταθερότητας, η οποία με τη σειρά της, προσφέρει μακροοικονομική σταθερότητα στη Ρωσία. Επίσης, θετικά στοιχεία οικονομικής ανάπτυξης, αποτελούν τόσο το δημοσιονομικό πλεόνασμα, όσο και τα υψηλά συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας. Οι γενικότερες αδυναμίες της οικονομίας όμως, επηρεάζουν και τη ρωσική οικονομία. Μερικές από αυτές τις αδυναμίες είναι η εξάρτηση από τον τομέα του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, η μικρή βιομηχανική βάση και γενικότερα οι καθολικές επιπτώσεις της παγκόσμιας κρίσης.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η ρωσική οικονομία παρουσίασε αναπτυξιακή δυναμική τα τελευταία χρόνια. Ο ετήσιος μέσος ρυθμός ανάπτυξης από το 2000 έως το 2006 έφτασε στο 6,5% και το 2007 στο 8,1%. Το 2008 ο ρυθμός ανάπτυξης διατηρήθηκε σε υψηλό επίπεδο, αλλά χαμηλότερο από το 2007 και διαμορφώθηκε σε 5,6%. Ωστόσο, η άνοδος των τιμών του πετρελαίου σε επίπεδα ρεκόρ το 2009, αποτελεί καταλυτικό παράγοντα για την επιτάχυνση της ρωσικής οικονομίας. Τα πρώτα δείγματα επιτάχυνσης της οικονομίας ήταν έκδηλα από το πρώτο εξάμηνο του έτους αφού ο ρυθμός ανάπτυξης διαμορφώθηκε στο 7,9%. (EKT, 2013).

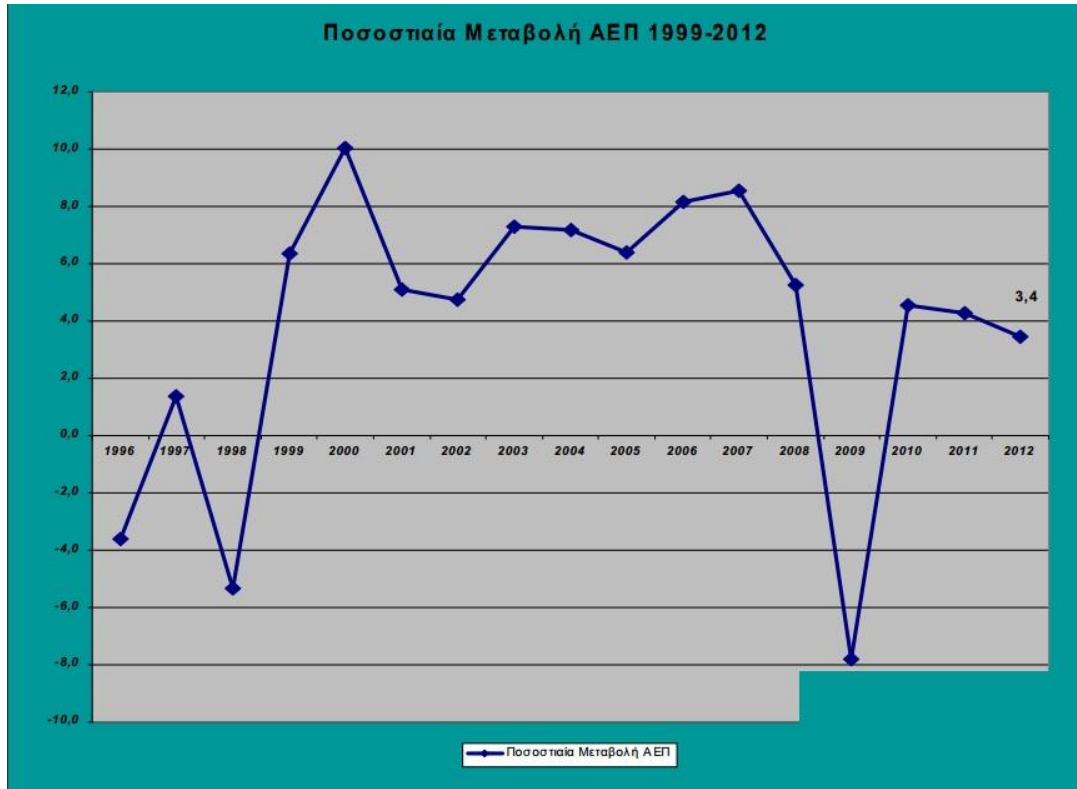
Σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας, η ρωσική οικονομία κατάφερε να αναπτυχθεί ταχύτατα, να ξεπεράσει όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και να κερδίσει καλή θέση παγκοσμίως. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία φαίνεται ότι διαθέτει το πέμπτο υψηλότερο ΑΕΠ στον κόσμο για την χρονιά που πέρασε. Μεταξύ των χωρών που ξεπέρασε ήταν και η Γερμανία. Σχετικά με την παγκόσμια οικονομία, λίγο ψηλότερα από την Ρωσία στην κατάταξη βρέθηκαν οι ΗΠΑ, η Κίνα, η Ινδία και η Ιαπωνία. Λίγο κάτω από την Ρωσία και στην έκτη θέση αυτής της αξιολόγησης, βρέθηκε η Γερμανία. Αναφέρεται ότι τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας επιβεβαίωσαν την αξιολόγηση του ΔΝΤ που δημοσιεύτηκε στο τέλος του 2012. Συνεπώς, η Ρωσία καταφέρνει και αντιμετωπίζει την παγκόσμια κρίση με μεγαλύτερη επιτυχία από ότι οι λοιπές αναπτυσσόμενες χώρες. (The World Bank, Doing Business 2012, Economy Profile: Brazil; Russia; China; India, 2012).

Βάσει των προβλέψεων του ΔΝΤ για το 2014, αναφέρεται μειωμένη ανάπτυξη της τάξεως του 2,5% για τη Ρωσία. Οι προβλέψεις της Παγκόσμιας Τράπεζας κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα. Οι αριθμοί αυτοί φαντάζουν αρκετά υψηλοί σε σχέση τις προοπτικές αύξησης του ΑΕΠ στις ΗΠΑ και την ύφεση στην Ευρώπη. Κοινή πεποίθηση είναι τέλος, ότι το επόμενο έτος, λόγω της στασιμότητας στην Ευρωζώνη, η διαφορά της Ρωσίας από την Ευρώπη θα αυξηθεί, αν και η χώρα θα υπολείπεται σημαντικά από τα ασιατικά κράτη, δεδομένου ότι Κίνα και Ινδία θα συνεχίσουν να ενισχύουν τις θέσεις τους στην κατάταξη του ΑΕΠ. Εντυπωσιακό, επίσης, είναι το γεγονός ότι η ενδυνάμωση της ρωσικής οικονομίας

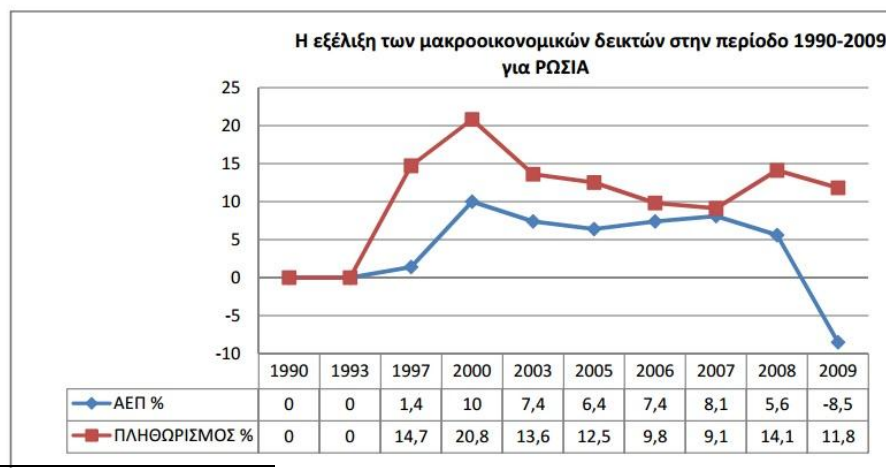
οδήγησε στην ανατίμηση του νομίσματός της,¹⁷ χωρίς αυτό να έχει καμία επίπτωση στις εξαγωγές και στην ανταγωνιστικότητα της Ρωσίας.

Ακολουθεί διάγραμμα με την ποσοστιαία μεταβολή του ΑΕΠ από το 1999 έως το 2012 για τη Ρωσία. Όπως διαφαίνεται και στον πίνακα, το 2000 η ποσοστιαία μεταβολή του ΑΕΠ της χώρας κυμάνθηκε στα υψηλότερα επίπεδα, ενώ το 2009 η μεταβολή αυτή κυμάνθηκε στα χαμηλότερα επίπεδα. Το 2004 έφτασε στο 3,4 %. (The World Bank, Doing Business 2012, Economy Profile: Brazil; Russia; China; India, 2012).

Διάγραμμα 3: Ποσοστό μεταβολής του ΑΕΠ στη Ρωσία από το 1996 έως το 2012

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η πορεία της Ρωσικής οικονομίας από το 1990 μέχρι το 2009, με βάση το ΑΕΠ, τον πληθωρισμό και τις ΑΞΕ.

¹⁷ το ρούβλι

	1990	1993	1997	2000	2003	2005	2006	2007	2008	2009
ΑΞΕ	-	-	1657	-463	-1769	118	6550	9158	51460	27852

Πηγές: ΔΝΤ, International Financial Statistics, Economist Intelligence Unit, Παγκόσμια Τράπεζα.

Διάγραμμα 4: Η εξέλιξη των μακροοικονομικών δεικτών στην Ρωσία από το 1999 έως το 2009

3.8.2 Ουκρανία

Ο δείκτης Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας για το έτος 2013, κατατάσσει την Ουκρανία στην 73^η θέση ανάμεσα σε 144 χώρες, από την ετήσια Έκθεση Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας¹⁸. Σύμφωνα με την έκθεση αυτή, η Ουκρανία βελτίωσε τη θέση της, επειδή η ανταγωνιστικότητά της επωφελήθηκε από το μακροοικονομικό περιβάλλον της. Επίσης, επωφελήθηκε από τις μειώσεις στο δημοσιονομικό έλλειμμα της χώρας.

Η Ουκρανία πρέπει να βελτιώσει το θεσμικό της πλαίσιο, το οποίο παρουσιάζει προβλήματα λόγω της γραφειοκρατίας και της έλλειψης διαφάνειας που επικρατεί, ώστε να επιτύχει σταθερότητα στην οικονομική της ανάπτυξη. Επίσης, πρέπει να προωθήσει τον ανταγωνισμό της στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών και να υλοποιήσει μεταρρυθμίσεις στον χρηματοοικονομικό και τραπεζικό τομέα.

Σύμφωνα με τα επίσημα κρατικά στοιχεία, η οικονομία της Ουκρανίας συρρικνώθηκε. Η συρρίκνωση αυτή εντείνει τις πιέσεις προς την κυβέρνηση ώστε να για επιπλέον βοήθεια από το ΔΝΤ. Τα στοιχεία αυτά, επίσης, δείχνουν ότι και το ΑΕΠ της Ουκρανίας συρρικνώθηκε. Η χώρα παρουσίασε ύφεση την περασμένη χρονιά, αλλά φέτος αρχίζει να εμφανίζει ανάπτυξη, με αύξηση του ΑΕΠ 0,6% στο πρώτο τρίμηνο. Το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας, στις αρχές του 2013, έφτασε στα 4,220 δισεκατομμύρια δολάρια. Οι εξαγωγές και οι εισαγωγές της Ουκρανίας παρουσίασαν πτωτική πορεία. (Κρατική Στατιστική Επιτροπή της Ουκρανίας, 2013).

Σύμφωνα με την Κρατική Στατιστική Επιτροπή της Ουκρανίας, στις αρχές του 2013, εισέρρευσαν στην ΑΞΕ. Το υψηλότερο ποσοστό των ΑΞΕ έγιναν στο βιομηχανικό τομέα και λιγότερο σε χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και επιχειρήσεις εμπορίου.

3.9 Βαλτικές Χώρες

Βαλτικές χώρες είναι η Εσθονία, η Λετονία και η Λιθουανία. Οι τρεις χώρες έχουν πολλά κοινά στοιχεία. Αποτελούν φιλελεύθερες οικονομίες και πραγματοποίησαν τεράστια οικονομική ανάπτυξης κατά την περίοδο 2000 έως 2007. Εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004 και η συναλλαγματική τους πολιτική ήταν περιορισμένη καθώς είχαν σταθερή σχέση με το ευρώ. Η Εσθονία υιοθέτησε το ευρώ το 2011, η Λετονία το 2014 και η Λιθουανία θα ενταχθεί στο άμεσο μέλλον. Οι Βαλτικές χώρες επηρεάστηκαν δυσμενώς, τον τελευταίο καιρό λόγω της οικονομικής κρίσης και ο ρυθμός μεταβολής της ανάπτυξής τους, μειώθηκε. (Erixon, 2010). Η Εσθονία αντιμετώπισε πρώτη την ύφεση. Η Λιθουανία αντιμετώπισε όμοιες δημοσιονομικές προκλήσεις, αλλά ήταν σε καλύτερη θέση συγκριτικά με τις άλλες βαλτικές χώρες. Η Λιθουανία αντιμετωπίζει τις λιγότερες ανισορροπίες και αυτός είναι ο λόγος που κατάφερε να ανακτήσει γρήγορα την ανταγωνιστικότητάς της. (Kattel & Raudla, 2012).

Κατά την περίοδο 2000 - 2008, οι Βαλτικές χώρες σημείωσαν μια εξαιρετική περίοδο άνθησης, παρουσιάζοντας πολύ υψηλό μέσο ρυθμό ανάπτυξης. Οι υψηλοί αυτοί ρυθμοί χρηματοδοτήθηκαν από εξωτερικές εισροές που διεύρυναν το μέσο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Τα τελευταία χρόνια, οι Βαλτικές χώρες κατάφεραν να έχουν επαρκή πρόσβαση στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές. Παράλληλα, οι πιστοληπτικές αξιολογήσεις τους

¹⁸ Ανεξάρτητη Διεθνής Οργάνωση (WorldEconomicForum)

σημείωσαν άνοδο. (World Economic Outlook, 2013). Η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία στις Βαλτικές χώρες βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα, το ίδιο και η παράλληλη οικονομία με το ΑΕΠ να αγγίζει το 29%. Διαφαίνεται, λοιπόν, αδυναμία χρηματοδότησης των δημοσίων οικονομικών τους. Η απασχόληση στις χώρες αυτές έφτασε στο 44%, τη χρονιά που πέρασε. Τέλος, το εισοδηματικό μερίδιο του κεφαλαίου στις Βαλτικές χώρες ήταν μεγαλύτερο από της Ελλάδας και αυτό δείχνει μια ισχυρή κατανομή του εισοδήματος υπέρ του κεφαλαίου, υποδηλώνοντας μια ασθενή θέση της εργασίας σε ανατίμηση των εισοδημάτων.

Κατά τη διάρκεια της διετίας 2009 και 2010, παρατηρείται μια προβληματική κατάσταση στην οικονομία των Βαλτικών χωρών και μια εξισορρόπηση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των μεριδίων εισοδηματικής συμμετοχής του κεφαλαίου και της εργασίας.

Από το 2011 και μετά, οι Βαλτικές χώρες κατάφεραν να αναπτυχθούν αρκετά. Βελτίωσαν την οικονομική κατάσταση και εξασφάλισαν τη σταθερότητα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών που είχε μειωθεί τα προηγούμενα έτη. Το εισοδηματικό μερίδιο του κεφαλαίου στις Βαλτικές χώρες αυξάνεται. Παρόλα αυτά όμως, η οικονομία των χωρών αυτών έχει πρόβλημα, κάτι που υποδηλώνει την αδυναμία των πολιτικών που εφαρμόζονται, να το επιλύσουν.

Οι τρεις αυτές χώρες, είναι μικρές και δεν μπορούν να επηρεάσουν τις τιμές σε κανένα τομέα του εμπορίου σε διεθνές επίπεδο. Η μόνη επίδρασή τους στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις, περιορίζεται στην άσκηση βέτο στην Ευρώπη. Παρόλο το μικρό μέγεθός τους, όμως, οι Βαλτικές χώρες είναι σημαντικές για τη Ρωσία λόγω της γεωγραφικής τους θέσης, μιας και συνορεύουν με τις ευρωπαϊκές χώρες. Σημαντικό για τη Ρωσία είναι κι το ότι όλες οι χώρες αυτές είναι μέλη του ΝΑΤΟ¹⁹ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιθανό να δημιουργήσουν εμπόδια στην επαναφορά της Ρωσίας στο προσκήνιο. Αρκετοί Ρώσοι κατοικούν στην Εσθονία και τη Λετονία και αυτό δίνει πάτημα στη Ρωσία. Επίσης, η γεωγραφική θέση των Βαλτικών χωρών είναι σημαντική για την ασφάλεια της Ρωσίας. Η Εσθονία βρίσκεται δίπλα από τη Φινλανδία και εμποδίζει την πρόσβαση στη Βαλτική θάλασσα.

Οι οικονομίες των χωρών της Βαλτικής εφαρμόζουν ένα επιτυχημένο πρόγραμμα λιτότητας, το οποίο χρησιμοποιείται ως παράδειγμα για άλλες χώρες. Εφαρμόζεται η στρατηγική της εσωτερικής υποτίμησης, με μείωση των πραγματικών μισθών με σκοπό την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και την οικονομική ανάκαμψη. Η λιτότητα έφερε αποτέλεσμα στην οικονομία των Βαλτικών χωρών. Η επιλογή της εσωτερικής υποτίμησης, δημιούργησε την ανάγκη για δημοσιονομική εξυγίανση. (Kattel & Raudla , 2012). Οι τρεις αυτές χώρες στηρίχθηκαν αρκετά στην οικονομική ενίσχυση από την Ευρωπαϊκή Ένωση, που ξεπέρασε το 4% του ΑΕΠ .

Από το 2009 και μετά, εφαρμόστηκαν μέτρα συρρίκνωσης του ΑΕΠ. Τα τρία κράτη της Βαλτικής υιοθέτησαν μέτρα λιτότητας που ισοδυναμούσαν με 9% του ΑΕΠ, ενώ το 2010 εφάρμοσαν επιπλέον μέτρα λιτότητας που ισοδυναμούσαν με 4% του ΑΕΠ. Από το 2011, οι χώρες της Βαλτικής έφτασαν στην κορυφή της λίστας των ευρωπαϊκών χωρών με τα μεγαλύτερα ποσοστά ανάπτυξης του ΑΕΠ. (Erixon, 2010). Το 2010 και το 2011, ο πληθωρισμός αυξήθηκε. Η μείωση των πραγματικών μισθών μεταξύ ανώτερων και κατώτερων διακυμάνσεων της οικονομίας ήταν περίπου στο 15%.

¹⁹ Ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου, που είναι γνωστός ως ΝΑΤΟ ή *Ατλαντική Συμμαχία*, είναι μια στρατιωτική αμυντική συμμαχία των χωρών της Δύσης, που αποσκοπεί στην ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των χωρών-μελών σε διάφορους τομείς

Οι εξωτερικοί φορείς ενίσχυσαν την οικονομική κατάσταση στις χώρες της Βαλτικής. Αρχικά, ενισχύθηκαν από κοινοτικά κονδύλια και ένα μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού τους ενισχύθηκε από κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι εξαγωγικοί τομείς των Βαλτικών χωρών είναι ενσωματωμένοι στις οικονομίες των Σκανδιναβικών χωρών και της Πολωνίας, η οποίες δεν βίωσαν καμία κρίση. Αυτό βοήθησε στην ανάπτυξη των οικονομιών της Βαλτικής. Οι αγορές εργασίας στις χώρες αυτές είναι ιδιαίτερα ευέλικτες Παράλληλα, αυξάνονται τα ποσοστά μετανάστευσης και συνεπώς η ανεργία μειώνεται. (Erixon, 2010).

Τέλος, αναφέρεται ότι η οικονομική ανάκαμψη στις τρεις χώρες δεν είναι βιώσιμη. Προβλέπεται ότι τα κοινοτικά κονδύλια θα εξαντληθούν έως το 2015, δημιουργώντας αβεβαιότητα για το μέλλον. Είναι σημαντικό το ότι οι εξαγωγές των χωρών της Βαλτικής επέστρεψαν στα επίπεδα που επικρατούσαν πριν τη κρίση.

3.10 Μέση Ανατολή

Η Μέση Ανατολή αναφέρεται στις περιοχές της Βόρειας Αφρικής και της Δυτικής Ασίας. Σήμερα στον όρο αυτό θεωρείται ότι ανήκουν οι χώρες που αναγράφονται στον κάτωθι π

Πίνακας 4; Οι χώρες της Μέσης Ανατολής

Συρία	Λίβανος	Κύπρος
Ιορδανία	Παλαιστινιακά Εδάφη	Ισραήλ
Αίγυπτος	Σαουδική Αραβία	Υεμένη
Κατάρ	Ομάν	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
Μπαχρέιν,	Κουβέιτ	Ιράκ
Ιράν		

Οι χώρες της Μέσης Ανατολής συμβάλλουν ιδιαίτερα στην παγκόσμια οικονομία, καθώς διαθέτουν πάρα πολλές πετρελαιοπηγές και έχουν τεράστια εξαγωγική δραστηριότητα. Τα τελευταία χρόνια, οι χώρες αυτές, εμφανίζουν ανάπτυξη της τάξεως του 5,5% κατά μέσο όρο. Λόγω των υψηλών συναλλαγματικών πλεονασμάτων στις πετρέλαιο-εξαγωγικές χώρες, ο ρυθμός ανάπτυξης είναι ταχύτετος και ο πληθωρισμός χαμηλός. Η ανάπτυξη στις μη πετρελαιοπαραγωγές χώρες ήταν μικρότερη και βασίστηκε κυρίως στην ανάπτυξη των πετρέλαιο-εξαγωγικών χωρών και λιγότερο στις μεταρρυθμίσεις και τους θεσμούς που εφαρμόστηκαν στη Μέση Ανατολή. Το συνολικό πλεόνασμα των χωρών αυτών υπερβαίνει το 20%, με μικρά ελλείμματα για τις μη πετρελαιοπαραγωγές. Οι υψηλές τιμές του πετρελαίου, προκαλούν υψηλό πλεόνασμα στα ισοζύγια τρεχουσών συναλλαγών. Αυτό οδήγησε στην αύξηση των τιμών των ακινήτων και των μετοχικών αξιών. (EKT,2013).

Οι εξελίξεις αυτές δημιουργούν αβεβαιότητα για την ανάπτυξη και την ισορροπία του νομισματοπιστωτικού τομέα. Η κεφαλαιοποίηση των μετοχικών χρηματιστηριακών αξιών της

Μέσης Ανατολής φτάνουν τα 1,3 τρισεκατομμύρια δολάρια, ποσό που υπερβαίνει το άθροισμα των Ευρωπαϊκών αναπτυσσόμενων χωρών και της Λατινικής Αμερικής.

Σημαντική είναι η αξιοποίηση της πετρελαϊκής συγκυρίας για την ανάπτυξη όλων των κλάδων παραγωγής, ώστε να αυξηθούν η παραγωγική ικανότητα και οι ευκαιρίες απασχόλησης.

Κεφάλαιο 4: Η σημασία των αναπτυσσόμενων οικονομιών

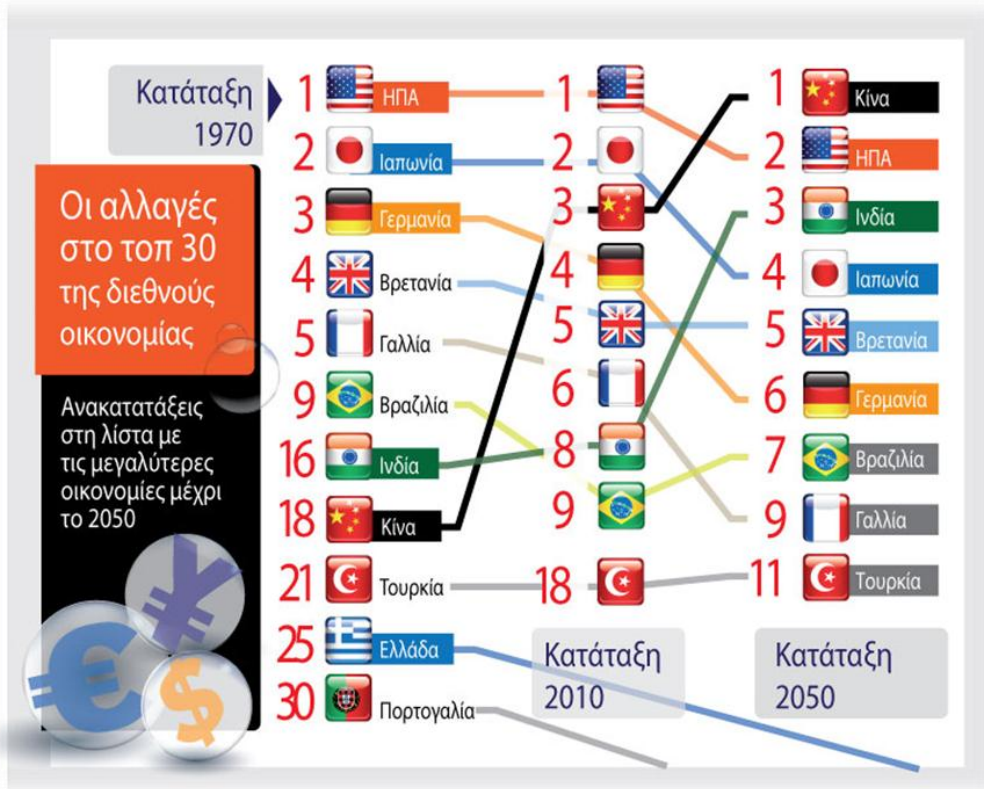
Μετά την παρουσίαση ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών των αναπτυσσόμενων και ανεπτυγμένων χωρών στα προηγούμενα κεφάλαια, αρχίζει σιγά σιγά να σχηματίζεται η εικόνα του μέλλοντος της παγκόσμιας οικονομίας στον μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα.

Τα σημάδια «επιθετικής» εισόδου των αναπτυσσόμενων χωρών ως αναδύμενες αγορές στο παγκόσμιο οικονομικό στερέωμα αλλά και πραγματοποίηση πολλών επιτυχημένων άμεσων ξένων επενδύσεων (Α.Ξ.Ε) σε αυτές, εγείρει το ερώτημα για το πώς η είσοδος των νέων αυτών αγορών θα επηρεάσει τις πιο ισχυρές οικονομικά χώρες, και πιο θα είναι το είδος της σχέσης για την επόμενη πενηνταετία μεταξύ των αναπτυσσόμενων και ανεπτυγμένων χωρών. Η απάντηση του παραπάνω ερωτήματος είναι λογικό πως θα προσδιορίσει και τον ρόλο των αναπτυσσόμενων οικονομιών στην παγκόσμια οικονομία το οποίο θα είναι και το κύριο θέμα του κεφαλαίου αυτού. Για την αναφορά και την ανάλυση των στοιχείων που θα ακολουθήσουν κρίνεται ότι εξατομικευμένες αναφορές στον σύνολο των αναπτυσσόμενων οικονομιών δεν θα προσέθεταν στην μελέτη μεγάλο βαθμό κατανόησης και εμβάθυνσης της «ανόδου» των αναπτυσσόμενων οικονομιών. Έτσι, κρίνεται προτιμότερο η μελέτη μιας πιο συνοπτικής ομάδας χωρών όπως οι BRICS η οποία μάλιστα πληρεί απόλυτα τα κριτήρια ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος για την ανάλυση της συνολικής επίδρασης της «ανόδου» των αναπτυσσόμενων οικονομιών στην παγκόσμια οικονομία.

Το 2001 ένα διευθυντικό στέλεχος της Goldman Sachs ο Jim O'Neill δημοσιεύει μια έρευνα του με τίτλο “Building Better GlobalEconomicBRICS” η έρευνα αυτή για πρώτη φορά εισήγαγε τον όρο BRICS ως μια συντομογραφία για την αναφορά των πιο γρήγορα αναπτυσσόμενων οικονομιών ως αναδύμενες αγορές. Ο ορισμός αυτός δεν αποτελεί όμως μια λεκτική σύνθεση των αρχικών γραμμάτων χωρών οι οποίες εμφανίζουν κοινό χαρακτηριστικό την αναπτυσσόμενη οικονομία τους αλλά περισσότερο στηρίζεται στην ομαδοποίηση χωρών με κοινά χαρακτηριστικά, ικανότητες και προοπτικές σε πολλούς άλλους τομείς που είναι ικανά έτσι ώστε να συνθέτουν μια ομάδα που επηρεάζει και θα επηρεάσει πολύ περισσότερο στο μέλλον την παγκόσμια οικονομία. Ας μην ξεχνάμε πως στην κατηγορία των BRICS ανήκουν και χώρες όπως Μεξικό, Ινδονησία και Τουρκία οι οποίες μαζί με τα BRICS ονομάζονται E7 (Emerging 7) σε αντιδιαστολή με την ομάδα των G7.

Η εμφάνιση των BRICS δεν αποτελεί μια άμεση απειλή για τις μεγάλες δυνάμεις της οικονομίας όπως Η.Π.Α και Βρετανία αλλά σίγουρα η εμφάνιση και η επιρροή τους στην παγκόσμια οικονομία θα δράσει καθοριστικά στην μεταβολή του συσχετισμού δυνάμεων μεταξύ των ανεπτυγμένων και των αναπτυσσόμενων χωρών.

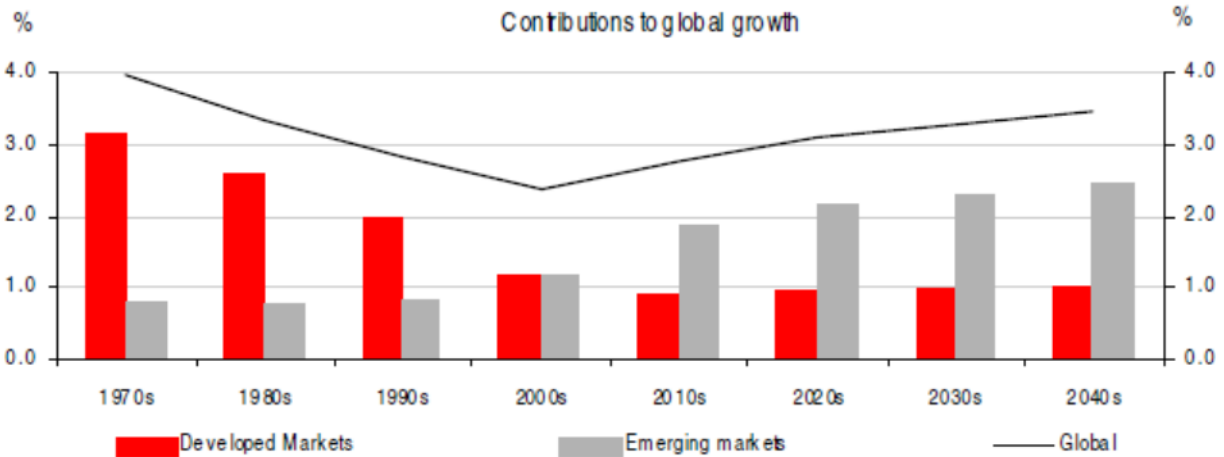
Πολλές έρευνες (HSBC*The world in 2050 Top30 to 100*, PwC*World in 2050*) έχουν διεξαχθεί στις μέρες μας έτσι ώστε να τεκμηριωθούν οι παραπάνω ισχυρισμοί. Οι έρευνες δίνουν βαρύτητα στα δημογραφικά και τα μακροοικονομικά τους στοιχεία των BRICs σήμερα, κάνοντας μια προβολή των επιπτώσεων στο μέλλον. Χαρακτηριστικά, θέτουν ως έτος ορόσημο το 2050 στο οποίο παρουσιάζουν μια νέα κατάταξη των χωρών σύμφωνα με την οικονομική τους ευμάρεια. Συγκεκριμένα, τοποθετούν χώρες όπως την Ινδία και την Κίνα στις πρώτες 5 θέσεις της παγκόσμιας οικονομίας αφήνοντας πίσω παραδοσιακούς οικονομικούς «γίγαντες» όπως Γερμανία και Ιαπωνία.

Εικόνα 7 : Μεταβολές παγκόσμιας κατάταξης οικονομιών

Εξάλλου είναι πλέον αποδεκτό και με στοιχεία ότι οι χώρες-των BRICS εμφανίζουν εντός της περιόδου της οικονομικής κρίσης - που έχει επιβληθεί σχεδόν παγκόσμια- εντυπωσιακούς ρυθμούς ανάπτυξης, ενώ από την άλλη οι ανεπτυγμένες χώρες μειώνουν σταθερά τους ρυθμούς ανάπτυξης τους μειώνοντας έτσι το χάσμα μεταξύ BRICS και ανεπτυγμένων χωρών. Σημαντική επίπτωση όλων των παραπάνω είναι η συνεχής αυξανόμενη συνεισφορά των αναδυόμενων οικονομιών στην παγκόσμια ανάπτυξη η οποία φαίνεται και στο διάγραμμα 7.

1. Global growth will be powered by the emerging markets

Πηγή HSBC, The World in 2050

Διάγραμμα 7 : Συνεισφορά αναδυόμενων οικονομιών στην παγκόσμια ανάπτυξη

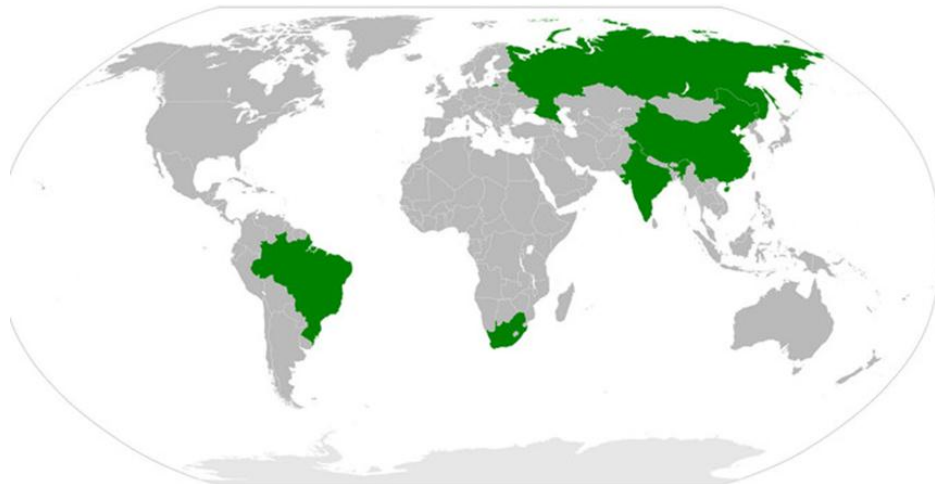
Σήμερα οι οικονομίες των BRICS έχουν καταφέρει να χαρακτηρίζονται ως «μηχανές» τις παγκόσμιας ανάπτυξης πρωτοστατώντας σε όλες τις οικονομικές εξελίξεις. Λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν τα στοιχεία των εν λόγω ερευνών κρίνεται σκόπιμη η ανάλυση του παραπάνω ισχυρισμού από την σκοπιά των δημογραφικών και μακροοικονομικών στοιχείων των χωρών του BRICS.

4.1 Δημογραφικό Πλεονέκτημα

Η πολύ καλή πορεία των BRICS μέχρι σήμερα αποδίδεται σε τρεις κύριους παράγοντες

- Την ραγδαία αύξηση του πληθυσμού που συμπαρασύρει και την άνοδο του εργατικού δυναμικού των χωρών σε συνδυασμό την μεγάλη γεωγραφική έκταση που καταλαμβάνουν.
- Σταθερά ανοδικούς ρυθμούς ανάπτυξης
- Ισχυροποίηση των πολιτικών τους θέσεων σε παγκόσμιο επίπεδο με αποτέλεσμα να λειτουργεί θετικά στην οικονομία τους .

Ως προς την πρώτη παράμετρο τα στοιχεία είναι εντυπωσιακά, οι χώρες-μέλη των BRICS καταλαμβάνουν περίπου το 33.3% της συνολικής χερσαίας έκτασης της γης

Εικόνα 8 : Η περιοχή κάλυψης της χερσαίας επιφάνειας των BRICS παγκοσμίως

ενώ ο πληθυσμός που συγκεντρώνουν αποτελεί περίπου το 40% του συνολικού πληθυσμού της Γης.

	Unit	Brazil ¹	Russia [*]	India ²	China	South Africa
Area of Territory	1000 sq. km	8 515	17 098	3 287	9 600	1 221
Capital City		Brasília	Moscow	New Delhi	Beijing	Pretoria
Mid-Year Population	million persons	193.77	143.2	1210 ¹	1 351 ³	50.6
Population Density	persons per sq. km	22.76	8.4	382	140.7 ³	41.1
Name of National Currency		Real - R\$	Rouble - Rub	Rupee	RMB	Rand - ZAR

Εικόνα 9 : Πληθυσμιακή συγκέντρωση των χωρών BRICS

Γιατί άραγε η πληθυσμιακή δύναμη των χωρών αυτών αποτελεί παράγοντα ανάπτυξης των οικονομιών τους; Διότι η συνεχώς αυξανόμενη πληθυσμιακή δύναμη συμπαρασύρει ανοδικά την δύναμη του εργατικού δυναμικού της εκάστοτε χώρας με αποτέλεσμα να της δίνεται η δυνατότητα αύξηση του παραγόμενου πλούτου. Πιο συγκριμένα, το δημογραφικό στοιχείο ενός λαού αποτελεί οδηγό ανάπτυξης για δύο λόγους:

- Η συμμετοχή ενός μεγάλου αριθμού εργαζομένων ευνοεί την ευκολότερη παραγωγή μεγαλύτερων ποσοτήτων προϊόντων.
- Ο λόγος εργαζόμενου πληθυσμού προς τον συνολικό πληθυσμό αυξάνεται.

Ο πρώτος λόγος είναι γνωστός για την δυνατότητα του να βελτιώνει μια οικονομία διότι προάγει τις οικονομίες κλίμακας στις οποίες όπως είναι γνωστό το πάγιο κόστος κατακερματίζεται συμφώνα με τον αριθμό των παραγόμενων προϊόντων. Ο δεύτερος λόγος είναι πιο δύσκολος στην κατανόηση της επίδρασής του στην οικονομία ενός κράτους με την πρώτη ματιά. Αυτό συμβαίνει διότι ο λόγος εργαζόμενου πληθυσμού προς τον συνολικό λειτουργεί καθοριστικά στην πορεία της οικονομίας στο μέλλον. Όταν σε μια οικονομία ο αριθμός των ατόμων που παράγουν είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των ατόμων που δεν παράγουν τότε, το βάρος που αναλογεί στους παραγωγικούς για να καλύψουν τις ανάγκες των μη παραγωγικών(μέσω φόρων και εισφορών που σχετίζονται με την σύνταξη και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των μεγαλύτερων και των νεώτερων) είναι μικρότερο, με αποτέλεσμα κάθε προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση να προσφέρει πολλά ωφέλη.

Στην εικόνα 10 παρουσιάζεται ο συνολικός αριθμός για τον πληθυσμό κάθε χώρας των BRICS από το 2000 μέχρι το 2012 καθώς επίσης και η κατανομή (αστικές περιοχές μη αστικές) του σε όλη την έκταση κάθε χώρας.

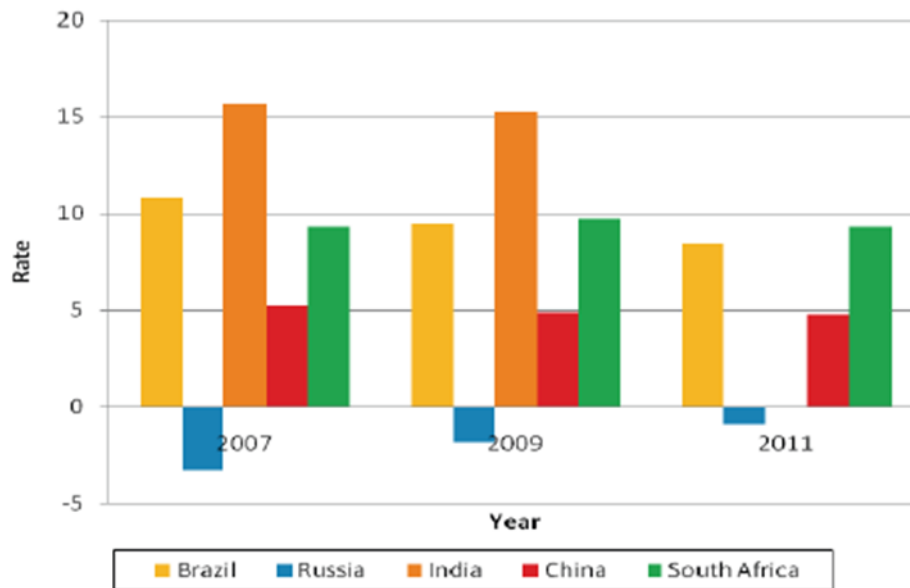

Unit: million persons

	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Total Population (Mid-Year) min. persons												
Brazil	170 ²	175	177	179	181	184	185	187	189	191 ³	192	193
Russia	147	146	145	144	144	143	143	143	143	143	143	143
India ⁴		1 051	1 068	1 085	1 101	1 118	1 134	1 150	1 166	1 182	1 210 ⁵	
China ⁵	1 263	1 280	1 288	1 296	1 304	1 311	1 318	1 325	1 331	1 338	1 344	1 351(p)
South Africa	44	46	46	47	47	48	48	49	49	50	51	
Male												
Brazil	84 ²	86	87	88	89	90	91	92	93	93 ³	94	95
Russia	69	68	67	67	67	66	66	66	66	66	66	66
India ⁴		544	553	561	570	578	587	595	604	612	624	
China ^{5,6}	654	661	666	670	674	677	680	684	686	687	691	694(p)
South Africa	21	22	22	23	23	23	23	24	24	24	25	
Female												
Brazil	86 ²	89	90	91	92	93	94	95	96	97 ³	98	98
Russia	78	78	77	77	77	77	77	77	77	77	77	77
India ⁴		507	515	523	531	539	547	555	563	570	586	
China ^{5,6}	613	623	627	630	634	637	641	644	648	653	657	660(p)
South Africa	23	24	24	24	24	25	25	25	26	26	26	
Urban Population												
Brazil ¹	138 ²	147	149	149	150	153	155	157	159	161 ³	163	164
Russia	107	107	106	106	105	105	105	105	105	105	105	106
India ⁴		295	302	310	317	324	331	338	346	353	377	
China ^{5,6}	459	502	524	543	562	583	606	624	645	670	691	712(p)
South Africa ⁷												
Rural Population												
Brazil ¹	32 ²	28	28	31	31	31	31	30	30	30 ³	30	29
Russia	39	39	39	38	39	38	38	38	38	38	37	37
India ⁴		756	766	775	785	794	803	812	821	829	833	
China ^{5,6}	808	782	769	757	745	732	715	704	689	671	657	642(p)
South Africa ⁷												

Εικόνα 10: Παρουσίαση των στοιχείων που σχετίζονται με τον συνολικό πληθυσμό κάθε χώρας μέλους της ομάδας των BRICS και πως αυτός κατανέμεται

Πολύ ενδιαφέρον στοιχείο αποτελεί όχι μόνο ο αριθμός του πληθυσμού κάθε χρόνο αλλά ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού για κάθε χώρα, λαμβάνοντας ως δείγμα την περίοδο 2007 - 2011. Εντυπωσιακά αποτελέσματα στον ρυθμό αύξησης του πληθυσμού εμφανίζει η Ινδία και ενώ σύμφωνα με την έρευνα της HSBC (TheWordin 2050) το κατακεφαλήν εισόδημα ανερχόταν στα 750 USD (Σύμφωνα με τις ισοτιμίες του 2000) και κατατάσσεται στην τελευταία θέση μεταξύ 40 χωρών λόγω του ενός δισεκατομμυρίου πληθυσμού που συγκεντρώνει αμέσως εκτινάσσεται στην 8^η θέση παγκοσμίως σήμερα ως μέγεθος οικονομίας «κλέβοντας» την θέση πλούσιων χωρών, πλην όμως αυτών με μικρό πληθυσμό όπως η Νορβηγία, η Σουηδία, η Αυστρία και Δανία.

Διάγραμμα 8: Ρυθμοί αύξησης του πληθυσμού των χωρών BRICS

Πολύ σημαντικός παράγοντας για όλες τις χώρες των BRICS αποτελούν και οι φυσικοί πόροι που διαθέτουν όπως πετρέλαιο, σε παραγωγή ηλεκτρικής ενέργεια, γαιάνθρακες, πολύτιμα μέταλλα, αλουμίνιο κα. Είναι φυσικό πως λόγω των τεράστιων εκτάσεων των χωρών των BRICS είναι πολύ περισσότερο πιθανό να συγκεντρώνουν μεγάλες ποσότητες ενεργειακών πόρων γεγονός που τους παρέχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι άλλων χωρών με μεγαλύτερη ενεργειακή εξάρτηση. Οι χώρες των BRICS κατέχουν τις πρώτες θέσεις στην εξαγωγή και παραγωγή ενέργειας όμως το στοιχείο αυτό δεν αποτελεί κατ'ανάγκη και παντοτινό πλεονέκτημα, λόγω των διακυμάνσεων που μπορούν να λάβουν οι τιμές των πόρων που εξάγουν και έτσι να επηρεαστούν τα έσοδα. Ακόμη, η συνεχής αύξηση του πληθυσμού, η άνοδος της οικονομίας και συνάμα του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων επηρεάζει ανοδικά και την ανάγκη για κατανάλωση φυσικών πόρων, όπως το πετρέλαιο, στην εγχώρια αγορά.

Με γνώμονα όλα τα παραπάνω κρίνεται σημαντική η παρουσίαση των δημογραφικών στοιχείων για κάθε χώρα των BRICS έτσι ώστε να γίνει κατανοητή η επίδραση των δημογραφικών στοιχείων στην οικονομική βελτίωση των κρατών ως αναδυόμενες οικονομίες

Βραζιλία

Η Βραζιλία εκπροσωπεί μια πάρα πολύ γρήγορα αναπτυσσόμενη περιοχή αυτήν της Ν Αμερικής. Ο συνολικός πληθυσμός βρίσκεται σε μια σταθερά ανοδική πορεία η οποία είναι ξεκινά με 169 εκατομμύρια πληθυσμό το 2000 και ανέρχεται στα 193 το 2012.

Πίνακας 4 : Δημογραφικά στοιχεία ανά ηλικία για την περίοδο 2000 -2012

	Unit	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010 ^{3,4}	2011	2012
Total Population (Mid-Year) ¹	million persons	169.8	181.4	183.5	185.5	187.3	189.1	190.7	192.0	193.7
Population Aged Under 15	million persons	50.3	50.8	49.6	50.1	48.7	49.2	46.0	48.0	47.6
Population Aged 15-24	million persons	34.1	34.5	34.9	33.4	33.7	34.0	34.2	32.9	32.8
Population Aged 25-59	million persons	70.9	79.8	82.6	83.5	86.2	87.0	89.9	91.4	92.8
Population Aged 60 and Over	million persons	14.5	16.3	16.5	18.6	18.7	18.9	20.6	19.7	20.4
Sex Ratio ¹	female=100	96.9	96.7	96.6	96.5	96.4	96.4	95.9	96.2	96.1
Population Aged Under 15	female=100	103.0	102.9	102.9	102.9	102.9	102.9	103.6	102.9	102.9
Population Aged 15-24	female=100	100.3	101.4	101.4	101.3	101.5	101.5	100.8	101.6	101.7
Population Aged 25-59	female=100	94.6	94.4	94.4	94.5	94.6	94.6	94.3	94.8	94.9
Population Aged 60 and Over	female=100	81.7	81.0	80.7	80.4	80.2	79.9	80.1	79.4	79.0
Crude Birth Rate of Population ¹	per 1000 persons	21.1	18.5	17.8	17.1	16.4	15.8	15.2	14.7	14.2
Crude Death Rate of Population ¹	per 1000 persons	6.3	6.3	6.3	6.3	6.3	6.3	6.3	6.3	6.3
Natural Increase Rate of Population ¹	per 1000 persons	14.8	12.2	11.5	10.8	10.1	9.5	8.9	8.4	7.9
Life Expectancy at Birth ¹	years	70.4	71.9	72.2	72.5	72.8	73.1	73.4	73.7	73.9
Total Fertility Rates	per woman	2.4	2.1	2.0	1.9	1.9	1.8	1.8	1.7	1.6
Infant Mortality Rate ¹	per 1000 persons	30.1	25.8	25.0	24.1	23.3	22.5	21.6	21.0	20.3
Crude Marriage Rate ²	per 1000 persons	6.1	6.3	6.6	6.6	6.8	6.6			
Crude Divorce Rate ²	per 1000 persons	1.2	1.3	1.4	1.4	1.5	1.4			

Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι στην παραγωγική ηλικία – μεταξύ 25-59- το 2000 η Βραζιλία είχε 70 εκατομμύρια ενώ σήμερα διαθέτει 92 εκατομμύρια. Σήμερα η Βραζιλία διαθέτει 69 εκατομμύρια ενεργού οικονομικά πληθυσμού και με ανεργία σε ποσοστό 6%. Η παραγωγή σε πετρελαίου αγγίζει τους 105 εκατομμύρια τόνους ετησίως και έχει αποκτήσει –δικαίως- το προσωνύμιο του «πράσινου γίγαντα».

Ρωσία

Πίνακας 5

	Unit	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ¹
Total Population	million persons	146.9	143.8	143.2	142.9	142.7	142.7	142.8	142.9	143.1
Population Aged Under 15	million persons	27.1	22.1	21.5	21.2	21.1	21.4	21.6	21.8	22.2
Population Aged 15-24	million persons	23.1	24.3	24.0	23.5	22.9	22.0	21.2	20.4	19.2
Population Aged 25-59	million persons	69.9	72.4	73.3	73.5	73.9	74.3	74.4	74.6	75.0
Population Aged 60 and Over	million persons	26.8	25.0	24.5	24.6	24.8	25.0	25.6	26.1	26.7
Sex Ratio	female=100	87.9	86.5	86.2	86.0	85.9	85.9	85.9	86.0	86.1
Population Aged Under 15	female=100	104.4	104.7	104.6	104.8	105.0	105.0	105.0	105.0	105.1
Population Aged 15-24	female=100	102.7	102.4	102.2	102.0	102.0	102.2	102.6	103.4	103.8
Population Aged 25-59	female=100	94.0	91.7	91.2	91.0	90.9	90.9	91.0	91.1	91.4
Population Aged 60 and Over	female=100	53.1	51.2	50.7	50.8	51.2	51.5	51.9	52.4	52.8
Crude Birth Rate of Population	per 1000 persons	8.7	10.2	10.3	11.3	12.0	12.3	12.5	12.6	13.3
Death Rate of Population	per 1000 persons	15.3	16.1	15.1	14.6	14.5	14.1	14.2	13.5	13.3
Natural Increase Rate of Population	per 1000 persons	-6.6	-5.9	-4.8	-3.3	-2.5	-1.8	-1.7	-0.9	-0.02
Life Expectancy at Birth	years	65.3	65.4	66.7	67.6	68.0	68.8	68.9	69.8	
Total Fertility Rate	per woman	1.2	1.3	1.3	1.4	1.5	1.5	1.6	1.6	
Infant Mortality Rate	per 1000 live birth	15.3	11.0	10.2	9.4	8.5	8.1	7.5	7.4	8.7
Maternal Mortality Rate	per 1000 live birth	0.4	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.1
Crude Marriage Rate	per 1000 persons	6.2	7.4	7.8	8.8	8.3	8.4	8.5	9.2	8.5
Crude Divorce Rate	per 1000 persons	4.3	4.2	4.5	4.8	4.9	4.9	4.5	4.7	4.5
Rate of Net Migration	%	0.25	0.20	0.22	0.25	0.25	0.24	0.19	0.22	0.21
Dependency ratio		0.58	0.49	0.47	0.47	0.47	0.48	0.49	0.50	0.52

Ινδία**Πίνακας 6**

		2000	2001	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ²
Population by age (as on March 1st)												
All Ages	million		1028.6				1 112.2					1 210
0-4	million		121.4				115.2					158.8 ⁴
5-9	million		123.3				119.3					1 051.2 ⁵
10-14	million		119.9				122.5					
15-19	million		104.0				119.1					
20-24	million		91.0				103.0					
25-29	million		82.9				90.0					
30-34	million		75.8				81.9					
35-39	million		86.0				74.7					
40-44	million		57.5				66.7					
45-49	million		46.9				56.1					
50-54	million		37.2				45.2					
55-59	million		29.9				35.0					
60-64	million		25.7				27.4					
65-69	million		20.5				22.5					
70 and Over	million		24.5				33.6					
Crude Birth Rate per 1000 population		25.8	25.4	24.8	24.1	23.8	23.5	23.1	22.8	22.5	22.1	
Death Rate	per 1000 population	8.5	8.4	8.0	7.5	7.6	7.5	7.4	7.4	7.3	7.2	
Natural Increase Rate of Population	per 1000 population	17.3	17.0	16.8	16.6	16.2	16.0	15.7	15.4	15.2	14.9	
Life Expectancy at Birth	years	61.9 ¹	62.2	62.7	62.9	63.0				66.1 [*]		
Total Fertility Rate	per woman	3.2	3.1	3.0	2.9	2.9	2.8	2.7	2.6	2.6	2.5	
Infant Mortality Rate	per 1000 population	68.0	66.0	60.0	58.0	58.0	57.0	55.0	53.0	50.0	47.0	
Maternal Mortality Ratio ³	per 100,000 live births		31.0		254.0			212.0				

Κίνα**Πίνακας 7**

	Unit	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ¹
Total Population (Mid-Year) ²	million persons	1 262.6	1 303.7	1 311.0	1 317.9	1 324.7	1 331.4	1 337.7	1 344.1	1 350.7
Total Population (Year-end) ²	million persons	1 267.4	1 307.6	1 314.5	1 321.3	1 328.0	1 334.5	1 341.0	1 347.4	1 354.0
Population Aged Under 15 ³	million persons	290.1	265.0	259.6	256.6	251.7	246.6	222.6	221.6	222.9
Population Aged 15-69 ³	million persons	846.4		905.9	911.3	916.5	920.8	940.5	940.7	937.3
Population Aged 60 and Over ³	million persons	130.9		149.0	153.4	159.9	167.1	177.8	185.0	193.9
Population Aged 15-64 ³	million persons	889.1	942.0	950.7	958.3	966.8	974.8	999.4	1 002.8	1 004.0
Population Aged 65 and Over ³	million persons	88.2	100.6	104.2	106.4	109.6	113.1	118.9	122.9	127.1
Sex Ratio	female=100	106.7	106.3	106.3	106.2	106.1	105.9	105.2	105.2	105.1
Crude Birth Rate of Population	per 1000 persons	14.0	12.4	12.1	12.1	12.1	12	11.9	11.9	12.1
Death Rate of Population	per 1000 persons	6.5	6.5	6.8	6.9	7.1	7.1	7.1	7.1	7.2
Natural Increase Rate of Population	per 1000 persons	7.6	5.9	5.3	5.2	5.1	4.9	4.8	4.8	5.0
Life Expectancy at Birth	years	71.4	73.0					74.8		
Infant Mortality Rate	per 1000 persons	32.2	19.0	17.2	15.3	14.9	13.8	13.1	12.1	
Crude Marriage Rate	per 1000 persons	6.7	6.3	7.2	7.5	8.3	9.1	9.3	9.7	
Crude Divorce Rate	per 1000 persons	1.0	1.4	1.5	1.6	1.7	1.9	2.0	2.1	
Maternal Mortality Rate	per 100000 persons	53.0	47.7	41.1	36.6	34.2	31.9	30.0	26.1	

Νότια Αφρική

Πίνακας 8

	Unit	2000*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Total Population (Mid-Year)	million persons	44.4	47.2	47.8	48.3	48.9	49.5	50.0	50.8
Population Aged Under 15	million persons	15.8	15.9	16.0	16.0	16.0	16.0	15.9	15.8
Population Aged 15-24	million persons	9.0	9.4	9.5	9.6	9.7	9.9	10.0	10.1
Population Aged 25-59	million persons	17.0	18.7	19.0	19.3	19.7	20.0	20.4	20.8
Population Aged 60 and Over	million persons	2.7	3.2	3.3	3.4	3.5	3.7	3.8	3.9
Sex Ratio	female=100	92.4	93.0	93.1	93.3	93.5	93.7	93.8	94.0
Population Aged Under 15	female=100	101.4	101.5	101.6	101.5	101.5	101.6	101.6	101.6
Population Aged 15-24	female=100	92.1	96.8	97.7	98.5	99.3	100.2	101.1	101.1
Population Aged 25-59	female=100	88.6	88.7	88.9	89.2	89.4	89.7	90.0	90.6
Population Aged 60 and Over	female=100	71.4	69.6	69.5	69.4	69.3	69.2	69.1	69.1
Crude Birth Rate of Population	per 1000 persons		24.2	23.7	23.1	22.6	22.1	21.5	21.0
Death Rate of Population	per 1000 persons		14.4	14.2	13.8	13.1	12.4	11.9	11.7
Natural Increase Rate of Population	per 1000 persons		9.8	9.5	9.3	9.5	9.7	9.6	9.3
Life Expectancy at Birth	year		51.8	52.3	53.0	54.1	55.5	56.5	57.1
Total Fertility Rate	per woman		2.7	2.6	2.6	2.5	2.5	2.4	2.4
Infant Mortality Rate	per 1000 live births		50.0	46.8	45.1	42.1	40.6	39.1	37.9
Crude Marriage Rate	per 1000 persons		4.2	4.2	4.2	4.1	3.7	3.6	3.4
Crude Divorce Rate	per 1000 persons	0.8	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.5	0.4

Συνολικά, ο παγκόσμιος πληθυσμός προβλέπεται να αυξηθεί κατά τις επόμενες δεκαετίες και να φθάσει τα 9 δισεκατομμύρια ανθρώπους σε 40 χρόνια (από τα 6,9 δισ. που είναι σήμερα) και να φθάσει στο ζενίθ των 9,5 δισεκατομμυρίων το 2075.

Η Ευρώπη, ειδικότερα, εμφανίζεται ως η μεγάλη «χαμένη» στον παγκόσμιο οικονομικό χάρτη του 2050, ακριβώς λόγω της δημογραφικής της υστέρησης σε σχέση με τον αναπτυσσόμενο κόσμο. Η πανίσχυρη -σήμερα- Γερμανία θα είναι πλέον 6η σε μέγεθος οικονομία στον πλανήτη, η Γαλλία μετά βίας θα διατηρείται στο top-10 και η Ελβετία θα ετοιμάζεται να αποχαιρετίσει το top-30, στο δρόμο που θα έχει ήδη χαράξει το Βέλγιο. Ανάλογη δυναμική εμφανίζει και η Ιαπωνία, η οποία ως το 2050 αναμένεται να υποστεί συρρίκνωση του εργατικού της δυναμικού κατά 37%, ενώ π.χ. η Σαουδική Αραβία θα το δει να αυξάνεται κατά 73%.

4.2 Μακροοικονομικά Στοιχεία

Παρούσα κατάσταση

Όπως αναφέρθηκε και στην αρχή του κεφαλαίου η συνεισφορά των αναπτυσσόμενων χωρών στο παγκόσμιο προϊόν ολοένα και μεγαλώνει. Ένα από τους παράγοντες του αποτελέσματος αυτού δεν είναι άλλος από τον ολοένα και αυξανόμενο πληθυσμό των χωρών ο οποίος αναλύθηκε νωρίτερα. Η ύπαρξη του παραπάνω λόγου δημιουργεί μια μόχλευση στα στοιχεία ενός δείκτη που είναι καθοριστικός για την ανάγνωση της πορείας μιας οικονομίας σήμερα και στο μέλλον, ο οποίος δεν είναι άλλος από το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π) ή GDP (GrossDomesticProduct) το οποίο αποτελεί το άθροισμα προϊόντων και

υπηρεσιών που παρήχθησαν σε ένα χρόνο εκφρασμένο σε μονάδες νομίσματος. Είναι αναμενόμενο πως η πορεία των αριθμών του Α.Ε.Π για τα κράτη μέλη της ομάδας BRICS είναι ανοδική (η συνεισφορά στο παγκόσμιο Α.Ε.Π. έχει αυξηθεί από 16% (2000) σε 25% (2010)) από την εμφάνιση τους ως φαινόμενο μέχρι σήμερα. Έτσι, θεωρείται σημαντικότερη η παρουσίαση της παρούσας κατάστασης των BRICS - και γενικά των αναδυόμενων οικονομιών (E7) - καθώς και των εκτιμήσεων για το μέλλον της πορείας τους μέχρι την χρονολογία ορόσημο 2050. Από τα συμπεράσματα των εκτιμήσεων θα γίνει σαφής ο ρόλος των αναπτυσσόμενων κρατών ως αναδυόμενες οικονομίες στην παγκόσμια οικονομία.

Η διατήρηση την ανοδικής πορείας των BRICS στην παγκόσμια οικονομία οφείλεται κυρίως στην διατήρηση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης για συναπτά έτη έναντι ασταθών και στις περισσότερες περιπτώσεις πτωτικών ρυθμών των ανεπτυγμένων χωρών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η χρονική περίοδος μεταξύ 2008 έως 2012 όπου η παγκόσμια οικονομική συγκυρία έχει σκεπάσει την παγκόσμια οικονομία σε ένα πέπλο λιτότητας και αβεβαιότητας. Είναι πολύ ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε τους ρυθμούς ανάπτυξης των BRICS σε αντιδιαστολή με τους ρυθμούς του υπόλοιπου ανεπτυγμένου κόσμου.

Πίνακας 9 : Παρουσίαση ρυθμών ανάπτυξης για το έτος 2008 -2012 των κρατών μελών της ομάδας BRICS

	2008	2009	2010	2011	2012
Κίνα	9,6	9,2	10,4	9,3	7,8
Βραζιλία	5,2	-0,3	7,5	2,7	0,9
Ρωσία	5,2	-7,8	4,3	4,3	3,6
Ινδία	3,9	8,5	10,5	6,3	5
Ν. Αφρική	3,6	-1,5	2,5	3,1	3,5

Πίνακας 10: Παρουσίαση ρυθμών ανάπτυξης για το έτος 2008 -2012 των ανεπτυγμένων κρατών

	2008	2009	2010	2011	2012
Η.Π.Α.	-0,4	-3,5	3	1,7	2,2
Ιαπωνία	-1	-5,5	4,4	-0,7	2
Γερμανία	1,1	-5,1	4,2	3	0,9
Η. Βασίλειο	1	-4	1,8	0,8	0,3
Ευρωζώνη	0,4	-4,4	2	1,5	-0,6

Όπως γίνεται φανερό από την σύγκριση των δύο πινάκων οι BRICS – εξάριση το 2009 – εμφανίζουν ρυθμούς ανάπτυξης θετικούς σχεδόν διπλάσιους από τους ρυθμούς των ανεπτυγμένων χωρών (όπου είναι θετικοί) ενώ από την άλλη στην ίδια χρονική περίοδο ο ανεπτυγμένος κόσμος κινείται με αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης ή πολύ μικρούς θετικούς εύκολα ανατρέψιμους προς τα κάτω. Άρα, σύμφωνα με τα δεδομένα συμπεραίνουμε πως οι BRICS έχουν αναπτύξει οικονομίες οι οποίες είναι ανθεκτικές ως προς πιθανούς κλυδωνισμούς μια παγκόσμιας κρίσης. Αυτό, οφείλεται στο γεγονός της ανάπτυξης ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων τα οποία εντοπίζονται στην υψηλή εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού στην παραγωγή προϊόντων χαμηλού κόστους (Κίνα) ή υπηρεσιών (Ινδία) καθώς επίσης και στον μεγάλο όγκο εξαγωγών ορυκτών πόρων όπως πετρέλαιο φυσικό αέριο μεταλλεύματα (Ρωσία) αλλά και προϊόντα πρωτογενούς τομέα (Βραζιλία). Σήμερα τα στοιχεία είναι εντυπωσιακά όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα

Πίνακας 11 :Απεικόνιση δημογραφικών και μακροοικονομικών στοιχείων για το 2013 μεταξύ BRICS και ανεπτυγμένων χωρών.

	Πληθυσμός (εκατ. Κάτοικοι)	Γεωγραφική Έκταση (χιλ.τ.χλμ.)	Α.Ε.Π. (δισ \$)	Κατ' κεφαλήν Α.Ε.Π. (\$))	Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (δισ \$)	Ποσοστό ανεργίας (%)
	1.351	9.600	8.227	6.091	+213,8 (2,6% Α.Ε.Π.)	4,12
	1.210 (2011)	3.287	1.843	1.536	- 87,8 (4,8% Α.Ε.Π.)	9,9
	143,2	17.098	2.007	14.015	+89,1 (4,4% Α.Ε.Π.)	5,46
	193	8.515	2.253	11.463	- 66 (2,9% Α.Ε.Π.)	5,5
	51	1.221	391	8.078	- 24,63 (6,3% Α.Ε.Π.)	24,9
	314,5	9.850	15.685	49.061	-473 (3% Α.Ε.Π.)	8,1
	502,5	4.324	16.584	32.999	+43,2 (0,3% Α.Ε.Π.)	10,5

Από την άποψη της γεωγραφικής έκτασης που καλύπτουν και των πληθυσμό που συγκεντρώνουν οι αναπτυσσόμενες χώρες βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση έναντι των ανεπτυγμένων δεδομένο το οποίο αν συνδυαστεί με τα δεδομένα του ποσοστού ανεργίας παρατηρείται μια καθαρή δυναμική επικράτηση. Αντίθετη συμπεριφορά παρατηρείται και στα στοιχεία του Α.Ε.Π και του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π εδώ οι ανεπτυγμένες χώρες έχουν πολλαπλά μεγαλύτερα ποσά Α.Ε.Π και κατά κεφαλήν Α.Ε.Π γεγονός όμως που δεν επηρεάζει –όπως φάνηκε πιο πάνω – κατά πολύ τους ρυθμούς ανάπτυξης σε βαθμό έτσι ώστε να διευρύνεται η απόσταση μεταξύ των δύο ομάδων. Θα ήταν όμως μάλλον άδικο να αφήναμε να εννοηθεί ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μια επικείμενη νέα τάξη πραγμάτων στην οικονομία, παραδοσιακές δυνάμεις όπως Η.Π.Α , Βρετανία, Καναδάς θα παραμείνουν στο προσκήνιο και στις πρώτες θέσεις της παγκόσμιας οικονομία για πολλά χρόνια ακόμη αυτό όμως που φαίνεται να συμβαίνει με την ομάδα των BRICS είναι η χάραξη μιας πορείας ανάπτυξης που όχι μόνο φαίνεται να αποδίδει αλλά και να εδραιώνεται ως φαινόμενο συνεργασίας.

4.3. Μελλοντικές Εκτιμήσεις των αναπτυσσόμενων χωρών μέχρι το 2050

G7 έναντι E7

Σε αυτή την ενότητα, θα δούμε πώς τα σχετικά μεγέθη των διαφορετικών οικονομιών προβλέπεται να αλλάξουν με την πάροδο του χρόνου. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 9, οι χώρες των E7 το 2050 προβλέπεται να εμφανίζουν κατά 50% μεγαλύτερο ΑΕΠ από τις χώρες της G7, με γνώμονα το ΑΕΠ σε αγοραίες τιμές συναλλάγματος (MER) ενώ περίπου

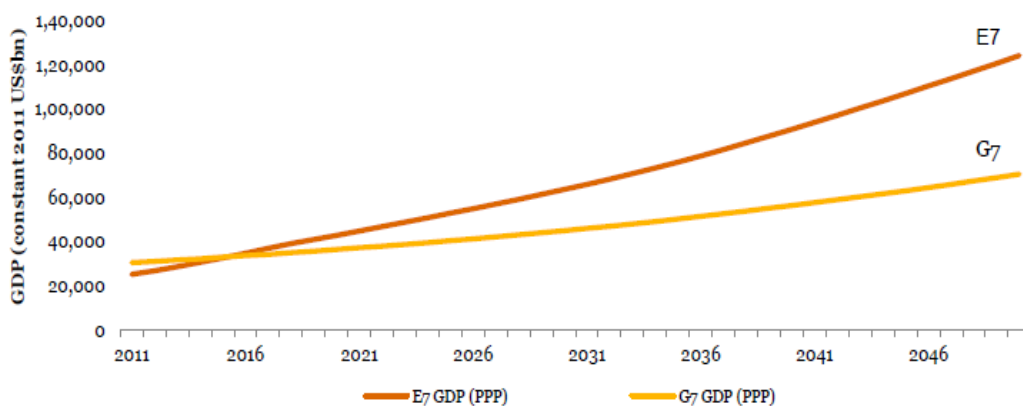
75% διαφορά θα εμφανίζουν σε όρους αγοραστικής δύναμης (Purchase Power Parity, PPP). Σε αντίθεση με το 2050, η ομάδα των E7 σήμερα βρίσκεται ακριβώς κάτω από το μισό μέγεθος των οικονομιών του G7 βάση του ΑΕΠ σε αγοραίες τιμές συναλλάγματος (MarketExchangeRates, MER) και μόλις πάνω από το 80% του μεγέθους της G7 βάση το ΑΕΠ σε όρους PPP.

Διάγραμμα 9: Σχετικά μεγέθη οικονομιών για την χρονική περίοδο 2011-2050

Στο παρακάτω διάγραμμα εμφανίζονται τα στοιχεία σχετικά με την σημερινή και την προβλεπόμενη κατάσταση μεταξύ των E7 και G7 από το 2011 μέχρι το 2050 για την αγοραστική δύναμη των κρατών. Σύμφωνα με τα δεδομένα που παρουσιάζονται καταλήγουμε στα παρακάτω συμπεράσματα :

- Οι χώρες των E7 θα ξεπεράσουν τις χώρες της G7 περίπου το 2017 σε όρους PPP. Αυτή η ταχεία σύγκλιση μεταξύ των δύο αυτών ομάδων των οικονομιών έχει επιταχυνθεί από το γεγονός ότι οι αναπτυγμένες χώρες έχουν πολύ πιο αργή ανάκαμψη από την ύφεση του 2008-9, ενώ οι αναδύμενες οικονομίες έχουν σχετικά προστατευτεί παρά την κάποια επιβράδυνση το 2011-12.
- Το χάσμα μεταξύ των E7 και των G7 προβλέπεται να συνεχίσει να διευρύνεται μετά το 2017 - οι χώρες E7 θα μπορέσουν ενδεχομένως να είναι περίπου 75% υψηλότερα από τις χώρες των G7 μέχρι το τέλος του 2050 σε όρους PPP.

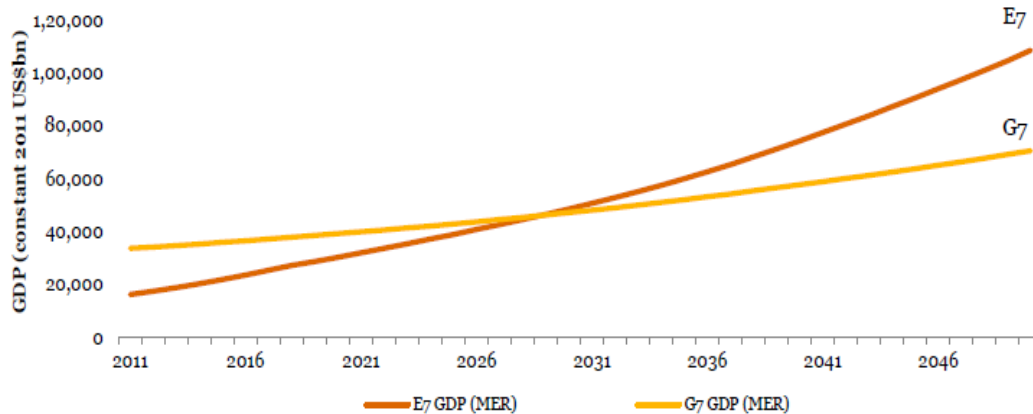

Διάγραμμα 10 : Η πορεία των E7 και G7 σε όρους αγοραστικής δύναμης PPP για το χρονικό διάστημα 2011 -2050

Στην συνέχεια ενδιαφέρον παρουσιάζει η μελέτη των δεδομένων της ίδιας πρόβλεψης όπως την προηγούμενη αλλά αυτή την φορά εκφρασμένη σε όρους MER. Στο διάγραμμα 11 παρουσιάζονται οι πορείες ανάπτυξης των E7 και των G7 όσον αφορά τις τιμές συναλλάγματος, στο οποίο εμφανίζεται μια παρόμοια εικόνα με την προηγούμενη, με

εξαίρεση όμως ότι το έτος κατά το οποίο οι E7 θα ξεπεράσουν τους G7 έχει ωθηθεί προς το μέλλοντα χρόνο και εμφανίζεται περίπου το 2030, αντί για το 2017. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα επίπεδα των τιμών στις οικονομίες E7 είναι, κατά μέσο όρο, ακόμα και κάτω από τα επίπεδα G7 σε σύγκριση με βάση τις τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες της αγοράς, με άλλα λόγια, οι αγοραίες τιμές συναλλάγματος στις οικονομίες E7 είναι αρκετά πιο κάτω από το επίπεδο της αγοραστικής δύναμης (PPP).

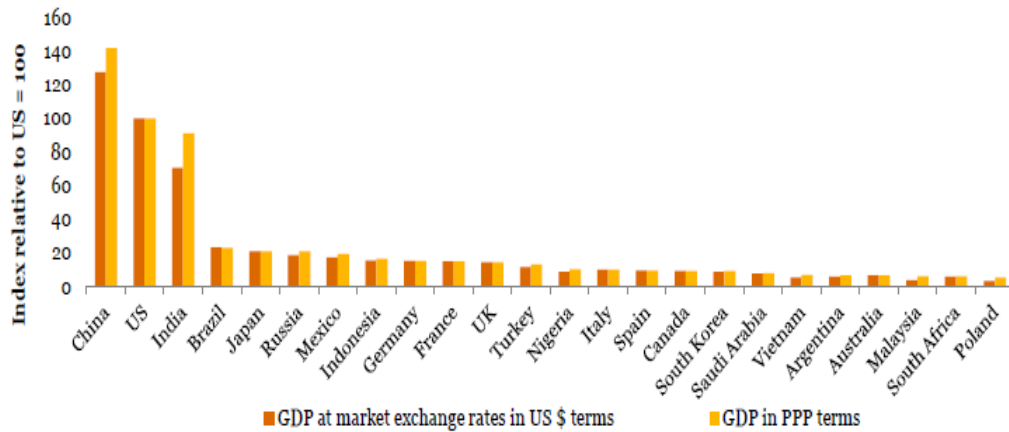

Διάγραμμα 11: Η πορεία των E7 και G7 σε όρους MER για το χρονικό διάστημα 2011 -2050

Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται συνήθως στις αναδυόμενες οικονομίες, όμως η εμπειρία του παρελθόντος μας δηλώνει ότι ταχέως αναπτυσσόμενες χώρες, όπως για παράδειγμα η Ιαπωνία τη δεκαετία του 1960 έως 1980 ή η Νότια Κορέα τη δεκαετία του 1970 έως το 1990 δείχνει ότι τείνουν να συγκλίνουν σταδιακά τις αγοραίες τιμές συναλλάγματος (MER) με τις τιμές του PPP καθώς η οικονομική ανάπτυξη προχωρά.

Αυτό μπορεί να συμβεί στις αναδυόμενες οικονομίες είτε με ονομαστική ανατίμηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας, είτε μέσω ενός σχετικά υψηλού εγχώριου πληθωρισμού των τιμών. Σε κάθε περίπτωση το πιθανό αποτέλεσμα είναι μια μακροπρόθεσμη ανατίμηση της πραγματικής αξίας του νομίσματος. Ωστόσο, οι πραγματικές προβλέψεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας είναι εξαιρετικά αβέβαιες, στην πράξη, γι'αυτό στη παρούσα εργασία δίνεται μεγαλύτερο βάρος στα αποτελέσματα σε όρους PPP.

Η Κίνα, ΗΠΑ και η Ινδία αναμένεται να είναι οι κυρίαρχες οικονομίες έως το 2050. Μεγάλο μέρος της ανάπτυξης εντός των οικονομιών E7 που αναφέρθηκε προηγούμενος θα καταμεριστεί στην Κίνα και την Ινδία. Μέχρι το 2050, , όπως φαίνεται στο διάγραμμα 12 το οποίο απεικονίζει το Α.Ε.Π χωρών σε όρους MER και PPP.

Διάγραμμα 12 : Στοιχεία για το μέγεθος του ΑΕΠ των χωρών σε όρους MER και PPP

Ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας αναμένεται να συνεχίσει την ανοδική του πορεία ανταποκριθούν, αλλά να αναμένεται να σταθεροποιείται σταδιακά κατά την περίοδο 2021 - 2050 καθώς η οικονομία της θα ωριμάζει. Συγκεκριμένα, η γήρανση του πληθυσμού και η αύξηση του κόστους εργασίας αναμένεται να προξενήσει στην Κίνα την μετάβαση από μια οικονομία προσανατολισμένη στις εξαγωγές σε μια πιο οικονομία βασισμένη στην κατανάλωση. Επίσης, εταιρείες που έχουν επενδύσει στην Κίνα είναι πιθανό να αλλάξουν σκεπτικό ως προς την ένταση επενδύσεων στην περιοχή διότι η αύξηση του κόστους θα σημαίνει ότι πολλές εταιρείες του εξωτερικού που στηρίζονταν στην εργασία με χαμηλό κόστος είναι πιθανό να αναζητήσουν άλλες χώρες για ανεύρεση χαμηλού εργατικού δυναμικού όπως το Βιετνάμ και Ινδονησία, ενώ οι κινέζοι εξαγωγείς θα ανταγωνίζονται με βάση την ποιότητα πλέον και όχι την τιμή.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις προβλέψεις για τις 20 μεγαλύτερες οικονομίες έτσι όπως αυτές θα διαμορφωθούν κατά τη χρονική περίοδο 2011 - 2050, μετρούμενες με βάση το ΑΕΠ.

Πίνακας 12 : Οι πρώτες 20 οικονομίες για το χρονικό διάστημα 2011 - 2050

PPP rank	2011		2030		2050	
	Country	GDP at PPP (2011 US\$bn)	Country	Projected GDP at PPP (2011 US\$bn)	Country	Projected GDP at PPP (2011 US\$bn)
1	US	15,094	China	30,634	China	53,856
2	China	11,347	US	23,376	US	37,998
3	India	4,531	India	13,716	India	34,704
4	Japan	4,381	Japan	5,842	Brazil	8,825
5	Germany	3,221	Russia	5,308	Japan	8,065
6	Russia	3,031	Brazil	4,685	Russia	8,013
7	Brazil	2,305	Germany	4,118	Mexico	7,409
8	France	2,303	Mexico	3,662	Indonesia	6,346
9	UK	2,287	UK	3,499	Germany	5,822
10	Italy	1,979	France	3,427	France	5,714
11	Mexico	1,761	Indonesia	2,912	UK	5,598
12	Spain	1,512	Turkey	2,760	Turkey	5,032
13	South Korea	1,504	Italy	2,629	Nigeria	3,964
14	Canada	1,398	South Korea	2,454	Italy	3,867
15	Turkey	1,243	Spain	2,327	Spain	3,612
16	Indonesia	1,131	Canada	2,148	Canada	3,549
17	Australia	893	Saudi Arabia	1,582	South Korea	3,545
18	Poland	813	Australia	1,535	Saudi Arabia	3,090
19	Argentina	720	Poland	1,415	Vietnam	2,715
20	Saudi Arabia	686	Argentina	1,407	Argentina	2,620

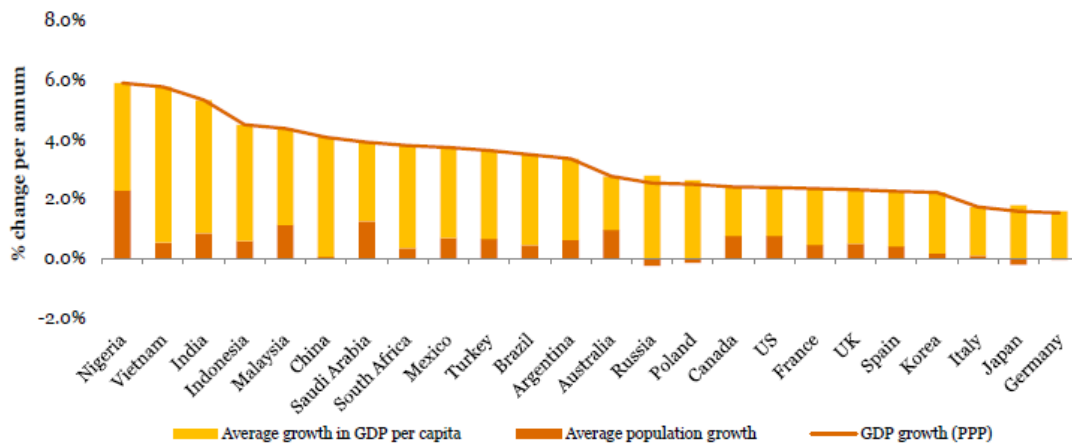
Παρατηρώντας τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα να σημειώνουμε ότι σημαντική βελτίωση στην κατάταξη στην πάροδο του χρόνου σημειώνουν το Μεξικό και η Ινδονησία οι οποίες είναι πιθανό να βρίσκονται μεταξύ των 10 κορυφαίων οικονομιών μέχρι 2050. Η Ρωσία μπορεί να ξεπεράσει τη Γερμανία και πριν από το 2030 για να γίνει η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή οικονομία, αλλά στην παγκόσμια κατάταξη θα μπορούσε να βρίσκεται σε χαμηλότερη θέση από αυτήν της Βραζιλίας πριν από το 2050. Η Νιγηρία και το Βιετνάμ αναμένεται να κινηθούν στην 13η και 19η θέση αντίστοιχα μέχρι το 2050. Η Μαλαισία παραμένει έξω από την εικοσάδα δεδομένου του σχετικά μικρού πληθυσμού της σε σύγκριση με τις άλλες αναδυόμενες οικονομίες, αλλά παρ'όλα αυτά εμφανίζει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης. Για το Ηνωμένο Βασίλειο αναμένεται πτώση από την 9η στην 11η θέση μέχρι το 2050, δεδομένου ότι είναι μια σχετικά ώριμη και προηγμένη οικονομία, παρόλα αυτά διατηρεί την θέση της σχετικά καλά σε σχέση με τις άλλες προηγμένες οικονομίες, εν μέρει λόγω των σχετικών ευνοϊκών δημογραφικών της στοιχείων από τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επίπεδα σε σχέση με το Α.Ε.Π

Στο διάγραμμα 13 παρουσιάζονται οι ετήσιοι μέσοι ρυθμοί αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ μετρούμενοι όρους PPP για κάθε χώρα, για την περίοδο 2011-2050, καθώς και η συνεισφορά σε αυτόν από τη μέση αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (το οποίο μπορεί να ερμηνευθεί ως

αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας) καθώς επίσης και ο μέσος ρυθμός αύξησης του πληθυσμού κατά την περίοδο αυτή.

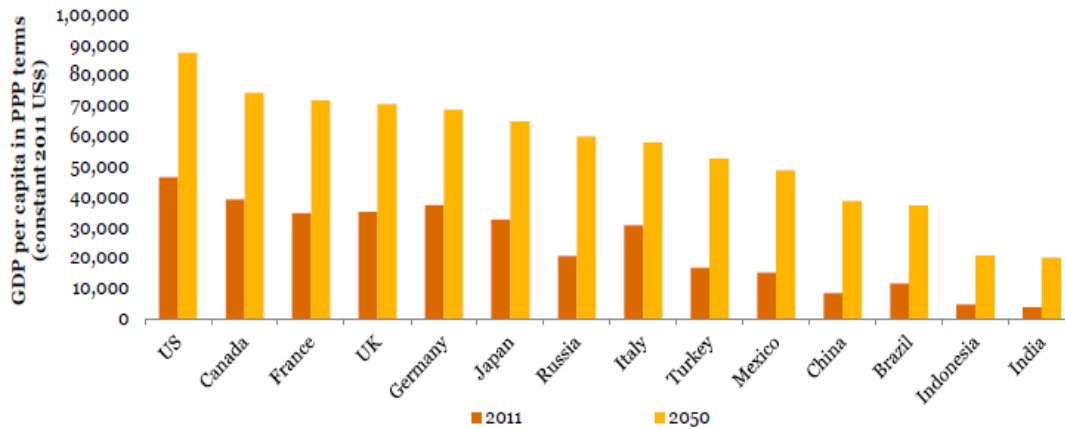
Διάγραμμα 13: Στοιχεία για την πορεία του ΑΕΠ των κυριότερων οικονομιών για την χρονική περίοδο 2011- 2050

Από την παρατήρηση των στοιχείων του διαγράμματος προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα :

- Οι αναδυόμενες οικονομίες αναμένεται να αναπτυχθούν πολύ πιο γρήγορα από ό, τι εκείνες του G7 και άλλες αναπτυγμένες οικονομίες για τις επόμενες τέσσερις δεκαετίες.
- Η Νιγηρία θα μπορούσε να είναι η ταχύτερα αναπτυσσόμενη χώρα λόγω του νεανικού και συνεχώς αυξανόμενο εργατικού δυναμικού,
- Η Ινδία, Ινδονησία και Μαλαισία έχουν επίσης μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης στην περιοχή της Ασίας, τόσο λόγω της δικής τους δυναμικής αλλά και λόγω της έλξης που αισθάνονται από την μεγάλη κινεζική οικονομία
- Πολλές από τις σημερινές αναπτυγμένες οικονομίες θα βιώσουν εξαιρετικά χαμηλού ρυθμούς αύξησης του πληθυσμού - και μάλιστα η Ιαπωνία και η Γερμανία θα βιώσουν πραγματικά αρνητική αύξηση του πληθυσμού κατά μέσο όρο κατά την περίοδο έως το 2050

Επίπεδα σε σχέση με το εισόδημα

Στο διάγραμμα 14 παρουσιάζονται οι προβλέψεις για το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όρους PPP για τις G7 και E7 οικονομίες. Παρά το γεγονός ότι οι χώρες E7 αναμένεται να ξεπεράσουν τις G7 χώρες όσον αφορά το συνολικό μέγεθος και τους ρυθμούς ανάπτυξης τους, αναμένεται να παραμείνουν σημαντικά πίσω από τις χώρες της G7 το 2050 σε όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Διάγραμμα 14: Προβλέψεις για το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των Ε7 και G7 για το 2050

Οι ΗΠΑ αναμένεται να διατηρήσει την πρώτη θέση του σε αυτή την ομάδα για το μέσο εισοδηματικό επίπεδο το 2050, ενώ οι μεγάλες αναδυόμενες οικονομίες όπως η Κίνα, η Βραζιλία, η Ινδονησία και η Ινδία εξακολουθούν να βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα από την άποψη κατά κεφαλήν εισοδήματος. Ωστόσο, η διαφορά στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ των δύο ομάδων χωρών αναμένεται να μειωθεί σημαντικά (π.χ. της Κίνας κατά κεφαλήν ΑΕΠ ως ποσοστό των επιπέδων των ΗΠΑ αναμένεται να αυξηθεί από 18% το 2011 σε 44% το 2050). Το Ηνωμένο Βασίλειο καταλαμβάνει την τέταρτη θέση στο εσωτερικό των χωρών της G7 όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ το 2050, πίσω από τις ΗΠΑ και, σε πολύ μικρότερο βαθμό, επίσης από τον Καναδά και τη Γαλλία, αλλά εξακολουθεί να κατέχει αρκετά υψηλή θέση σε παγκόσμιο επίπεδο.

Πιθανά εμπόδια στην πορεία προς την ανάπτυξη

Οι προβλέψεις για την ανάπτυξη που περιγράφονται ανωτέρω δεν συμπεριλαμβάνουν παράγοντες όπως μεγάλες καταστροφές. Είναι σαφές, ότι στις προβλέψεις που παρουσιάστηκαν υπάρχει το στοιχείο της αβεβαιότητας μια και σε τόσο μακροπρόθεσμες προβλέψεις πολλές προκλήσεις πρέπει να ξεπεραστούν έτσι ώστε να επιβεβαιωθούν τα στοιχεία.

Μερικοί από τους κινδύνους που αφορούν τις προβλέψεις των οικονομιών μπορούν να είναι οι παρακάτω:

- Μείωση των κερδών των επενδύσεων κεφαλαίων σε αναδυόμενες οικονομίες όπως η Κίνα, όπως συνέβη κατά το παρελθόν για την Ιαπωνία.
- Μια επιβράδυνση του ρυθμού προόδου σε τεχνολογικό επίπεδο
- Ο μεγάλος προστατευτισμός, μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλούς ρυθμούς για τις αναδυόμενες οικονομίες. Μέχρι στιγμής οι πρόσφατες τάσεις δείχνουν ότι οι πολιτικοί αναγνωρίζουν ότι μια υπερβολικά μεγάλη στροφή προς αυτή την κατεύθυνση θα ήταν αυτοκαταστροφική μακροπρόθεσμα, καθώς οι οικονομίες που αποκόπτονται από το παγκόσμιο εμπόριο και τις επενδύσεις τείνουν να αναπτύσσονται πιο αργά μακροπρόθεσμα.
- Πιθανοί περιορισμοί των φυσικών πόρων για τη βιώσιμη μακροπρόθεσμη παγκόσμια ανάπτυξη.

Συμπεράσματα

Μετά την παρουσίαση όλων των στοιχείων που δόθηκαν στην παρούσα εργασία γίνεται απόλυτα σαφές πως η είσοδος των αναπτυσσόμενων κρατών ως αναδυόμενες οικονομίες έχει επηρεάσει και θα επηρεάσει πολύ περισσότερο στο μέλλον την παγκόσμια οικονομία . Παραδοσιακά μεγάλες δυνάμεις θα εκτοπιστούν από χώρες που διαθέτουν στο οπλοστάσιο τους μεγάλους πληθυσμούς - άρα φτηνά εργατικά χέρια- αλλά και μεγάλη αγορά, καθώς επίσης τεράστιες εκτάσεις με πλούσιο ορυκτό πλούτο που χρησιμοποιείται κυρίως για εξαγωγές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί μια ομάδα κρατών με το όνομα BRICS τα μέλη της οποίας είναι Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία Κίνα Νότια Αφρική που από το 2001 μέχρι σήμερα συνθέτουν μια ξεχωριστή παρουσία στην παγκόσμιας οικονομία με τους εντυπωσιακούς ρυθμούς ανάπτυξης που εμφανίζουν - ακόμη και σε περίοδο κρίσης- χρησιμοποιώντας τα κοινά χαρακτηριστικά τους, όπως το συνεχώς αυξανόμενο παραγωγικό και ενεργά οικονομικά εργατικό δυναμικό, την εξαγωγική δράση και την προσέλκυση ως επακόλουθο των προηγούμενων άμεσων ξένων επενδύσεων στην εκάστοτε περιοχή.

Στην ομάδα των 5 χωρών των BRICS προστίθενται και χώρες όπως η Μαλαισία και Ινδονησία σχηματίζοντας -και πολύ σύντομα το Μεξικό και η Τουρκία- σχηματίζοντας την ομάδα των E7 (emerging) αναπτυσσόμενων οικονομιών ως αντίβαρο των αντίστοιχών 7 ανεπτυγμένων χωρών του G7.

Από η άλλη πλευρά οι χώρες του G7 βρίσκονται σε μια περίοδο που οι ρυθμοί ανάπτυξης μειώνονται – με εξαίρεση τις ΗΠΑ- σε μικρό ποσοστό αλλά με σταθερή καθοδική τάση ειδικά για τις χώρες της Ευρώπης. Οι καθοδική πορεία των χωρών αυτών οφείλεται στο γεγονός ότι οι οικονομίες που ανέπτυξαν βασίζονται σε καταναλωτικά πρότυπα με αποτέλεσμα να μην καταφέρουν να ανακάμψουν γρήγορα από τους κλυδωνισμούς μια παγκόσμιας οικονομική συγκυρίας από 2008 μέχρι σήμερα. Ακόμη, εμφανίζουν δημογραφικά στοιχεία που δείχνουν ότι ο πληθυσμός τους συνεχώς μειώνεται και μεγαλώνει ηλικιακά με αποτέλεσμα να μειώνεται και η παραγωγικότητα. Τέλος λόγω του υψηλού βιοτικού επιπέδου των πολιτών τους αλλά και του υψηλού τεχνολογικού επίπεδου που διαθέτουν εξαρτώνται

ισχυρά από φυσικούς πόρους όπως πετρέλαιο φυσικό αέριο κα. με αποτέλεσμα να εισάγουν τους φυσικούς πόρους – πέραν από την δική τους εγχώρια παραγωγή- από χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου δίνοντας ένα σημαντικό προβάδισμα σε αυτές.

Πολλές μελέτες έχουν διεξαχθεί έτσι ώστε να προσδιοριστεί ο ρόλος των αναπτυσσόμενων οικονομιών στην παγκόσμια οικονομία χρησιμοποιώντας μοντέλα πρόβλεψης στοιχείων όπως ΑΕΠ, κατά κεφαλήν ΑΕΠ, Αγοραστική Ισχύς και ρυθμών ανάπτυξης στηριζόμενα στην μέχρι τώρα πορεία των δύο ομάδων κρατών (E7, G7) αλλά και την πορεία του μέχρι το 2050. Τα αποτελέσματα τα είναι εντυπωσιακά και για της δύο πλευρές με την ζυγαριά όμως να γέρνει περισσότερο προς τις χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου. Χαρακτηριστικά αναφέρουν πως οι ρυθμοί ανάπτυξης θα είναι ισχυρά θετικοί και θα προσεγγίσουν το ΑΕΠ των ανεπτυγμένων χωρών σε λιγότερα από 10 χρόνια –σε κάποιες περιπτώσεις – με πρώτη δύναμη μεταξύ της ομάδας των E7 την Κίνα. Θα διατηρηθεί το μεγάλο χάσμα του κατά κεφαλήν εισοδήματος μεταξύ E7 και G7 παρά την αύξηση του ΑΕΠ σε εντυπωσιακά νούμερα των πρώτων, στοιχείο που θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη από τις κυβερνήσεις των χωρών αυτών έτσι ώστε να προσανατολιστούν σε πολιτικές δικαιότερης διανομής του πλούτου. Παράλληλα θα πρέπει να στραφεί η προσοχή και στην δημιουργία κατάλληλων υποδομών και δικτύων κοινής ωφέλειας έτσι ώστε να αξιοποιήσουν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που εμφανίζουν. Ακόμη, μεγάλη σημασία θα πρέπει να δοθεί και στην ενίσχυση της κοινωνικής πρόνοιας, στην δημιουργία ικανοτήτων προσανατολισμένων στην καινοτομία, στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, οι οποίοι αποτελούν παράγοντες ανταγωνιστικότητας.

Βιβλιογραφία

World Economic and Financial Surveys. (2012). *International Monetary Fund, (2012), Balancing Fiscal Policy Risks, IMF, Fiscal Monitor.*

World Economic Outlook. (2013). *International Monetary Fund, Hopes, Realities, and Risks.,*

Baer, W., & Fleischer, D. (2008). *The Economies of Argentina and Brazil: A Comparative Perspective.*

capital.gr. (2012, 5 12). *www.capital.gr.* Ανάκτηση 10 5, 2013, από <http://www.capital.gr/News.asp?id=1497484>

Dharmakumar, & Forbes, R. (2011). *“India Telcos: Battle of the Titans.*

Erixon, F. (2010). *Baltic Economic Reforms: A Crisis Review of Baltic Economic Policy.* ECIPE WORKING PAPER.

Joint Country Strategy Paper. (2013). *The political, economic, social and environmental situation in South Africa.* Cooperation between the European Union and South Africa.

Kattel, R., & Raudla, R. (2012). *Austerity that never was? The Baltics States and the Crisis.* Levy Economics Institute of Bard College.

Krueger, D., & Ludwig, A. (2007). On the Consequences of Demographic Change for Rates of Returns to Capital, and the Distribution of Wealth and Welfare. *Journal of Monetary Economics*, 54 (1), 49-87.

Krugman, P., & Obstfeld, M. (1995). *Διεθνής Οικονομική-Θεωρία και Πολιτική* (Τόμ. Α). New York: Κριτική Επιστημονική βιβλιοθήκη.

Reisen, H. (2004). *Demography, Exchange Rates and Financial Assets: A Two-Country Perspective.,* CFS-Allianz Group Conference. Frankfurt/Main: OECD.

Stiglitz, J. (2000). *The Economic Relations between Developed and Developing Countries.* Athens: Annual Lecture in Memory of Andreas Papandreou - Andreas Papandreou Foundation.

The World Bank. (2012). *Doing Business 2012, Economy Profile: Brazil; Russia; China; India.*

The World Bank. (2013). *Doing Business 2013, Economy Profile: Brazil; Russia; China; India.*

V.B.Kuvaldin et al. (2008). *Russia 2012: Russian Transformations in the Context of World Development.* Moscow: Logos.

WEF. (2011). *The Global Competitiveness Index 2011–2012.*

Wheatley, A. (2008). *China economy at crossroads after 30 years of reform.*

ΕΚΤ. (2013). *Μηνιαίο Δελτίο ΕΚΤ*. Αθήνα: ΕΚΤ.

Ελευθεροτυπία. (2011). Ταχύτερη ανατίμηση γιουάν και ενηλικίωση ζητά ο Ομπάμα από την Κίνα. *Ελευθεροτυπία* .

Εξπρές. (2009). Οι ελκυστικότερες αναδυόμενες αγορές της υφηλίου (δημοσιεύτηκε 3/08/09). *Εξπρές* .

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών. (2013). *Η Ελληνική Οικονομία*. Αθήνα: Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών .

Καθημερινή. (2013, 9 10). *Οι πιο ευάλωτες αναδυόμενες οικονομίες*. Ανάκτηση 10 8, 2013, από http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_economyagor_2_10/09/2013_532774

Μπαμπανάσης, Σ. (2004). *Νέα Διεθνής Οικονομία*. Αθήνα: Παπαζήση.

Πουρναράκης, Ε. (1995). *Εισαγωγή στην οικονομική Μακροοικονομία* (Τόμ. Α). Αθήνα: Πανεπιστημίου Αθηνών.